Влада - Радам !

Голос України

Газета Верховної Ради України

№ 73 (823) ♦ Середа, 20 квітня 1994 року ♦ Ціна договірна

"Люди чекають на зміни і пов'язують їх з новими демократичними силами"

Інтерв'ю Голови Верховної Ради України І.ПЛЮЩА газетам "Голос України" і "Голос Крыма" 13 квітня 1994 року читайте на 2-й стор.

Продиктовано в номер

У взаємних інтересах

Сьогодні до Києва на запрошення Міністерства оборони України з офіційним візитом прибуває військова делегація Естонської Республіки на чолі з міністром оборони цієї держави І. Канніком. Програмою візиту передбачаються зустрічі делегації у міністерствах оборони, закордонних справ, машинобудування, військово-промислового комплексу та конверсії України, в ході яких розглядатимуться питання двостороннього співробітництва наших держав, деякі міжнародні проблеми. Планується також підписання угоди між міністерствами оборони України та Естонської Республіки про військове співробітництво.

Нове обличчя «Агро-94»

Виставки задля виставки мають відійти в минуле, підкреслив міністр сільського господарства і продовольства України Юрій Карасик, виступаючи перед членами оргкомітету з підготовки і проведення виставки-ярмарку «Агро-94». Цьогорічна, яка має відбутися 14—25 травня в постійно діючому комплексі селекційно-технологічного центру Мінсільгосппроду, слугуватиме передусім налагодженню тісних ділових контактів між товаровиробником та замовником. Тобто останні матимуть можливість не лише ознайомитися з досягненнями техніки та новітніми технологіями, а й тут же придбати їх. Висловлено побажання про перетворення виставки у постійно діючу та створення на її базі біржі сільгосппродукції.

УРП — проти виборів у червні

Як і НРУ, Українська республіканська партія не висуватиме поки що власного кандидата на посаду Президента України і вважає проведення виборів у червні за недоцільне. Про це заявили на прес-конференції лідери партії. М. Горинь, голова партії, підсумовуючи результати виборів до Верховної Ради, повідомив: якщо у парламенті колишнього скликання було 5 членів УРП, то нині — 9. А фракція КНДС (УРП, ДемПУ, «Зелені», УХДП, СУС тощо) налічуватиме приблизно 40 депутатів. Як і лідери НРУ, керівники УРП запропонували створити у новій ВР коаліцію під робочою назвою Демократичне об'єднання «Україна», куди, незважаючи на непорозуміння з НРУ під час передвиборчої кампанії, запросити і рухівців.

Не конфронтувати, а співпрацювати

На адресу президента Республіки Крим Ю.Мєшкова і в.о. прем'єр-міністра Криму Є.Сабурова надходять телеграми від керівників правоохоронних органів областей України, які від імені своїх колективів висловлюють тривогу з приводу останніх рішень керівництва Криму. Зокрема, звільнення з посади міністра внутрішніх справ РК генерал-майора міліції О.Плюти розцінюється як безплідне і неправочинне.

«Нам не потрібні будь-які загострення становища, навпаки — треба працювати на зміцнення законності і правопорядку, на виведення економіки з кризи, підвищення добробуту народу», — зазначається в телеграмі начальника УВС Хмельницької області генерал-лейтенанта міліції В.Колесникова.

Бодай рука тому відсохла!

У Києві скоєно злочин. Недавно відкриту меморіальну дошку засновникам Української академії мистецтва, дошку з найменуванням навчального закладу та бюст Тараса Шевченка облито коричнево-чорною, білою та червоною фарбами.

Прокоментував цю ганебну подію ректор Української академії мистецтва професор Андрій Чебикін.

«Зрозуміло одне, — сказав він, — це вчинили ненависники всього нового і прогресивного, що діється сьогодні в Україні. Важко декому змиритися зі своєю поразкою, от і мучить їх саме існування нашої держави. Це злочин. Злочин перед святим іменем Шевченка, перед величними постатями засновників Академії, серед яких і перший Президент України М. Грушевський. Злочин перед нашою культурою».

Маємо свою людину в Тегерані

18 квітня завершено візит до Ісламської Республіки Іран урядової делегації на чолі з міністром закордонних справ України А. Зленком.

Делегація України була прийнята Президентом Ірану Алі Акбаром Хашемі Рафсанджані. Відбулася розмова, під час якої обговорювалося широке коло питань, що становлять взаємний інтерес. Міністр закордонних справ України мав також зустрічі з заступником голови Меджлісу ІРІ п. Рохані і міністром нафти п. Ага-заде. Центральне місце на переговорах української делегації з іранською стороною займали питання економічного співробітництва. Посол України в Ірані Іван Майдан вручив вірчі грамоти Президентові Рафсанджані. Відбулася також презентація українського посольства в Тегерані, на якій був присутній міністр закордонних справ Ірану Алі Акбар Велайяті.

Тріумф в Афінах

Національна збірна України з греко-римської боротьби стала чемпіоном Європи, значно випередивши команди Білорусі, Греції, Угорщини, Росії... У активі нашого колективу дві золоті і дві бронзові медалі. *Подробиці про змагання, які проходили в Афінах, читайте на 16-й сторінці.*

У вогонь і воду

Центр дитячої творчості Ватутінського району столиці України можна назвати школою, а можна — й рідним домом. І це буде точніше саме в етнічному розумінні. Три тисячі міських дітей, відвідуючи різноманітні гуртки, починають поступово усвідомлювати, хто вони, де живуть, для чого прийшли у цей світ. Тобто тут вони одержують те, чого недодають школа, сім'я. А моральне обкрадання дитячих душ, на жаль, трапляється ще досить часто.

Й добре, що є ще ентузіасти, дорослі люди, котрі взяли на себе відповідальність збагатити внутрішнє життя підростаючого покоління. Це директор центру Ольга Бєлікова, завідуюча краєзнавчо-туристським відділом Євгенія Тарасенко та інші. Крім того, що ці дорослі жінки багато знають, вони ще й чарівні вигадниці. А діти за такими готові у вогонь і воду піти. Ну, до вогню ще не дійшло... Що ж до води, то вочевидь трапляється, бо що ж за мандри стежками рідного краю без водних перешкод.

На знімках: Євгенія ТАРАСЕНКО запрошує на вечорниці; а ось і вечорниці.

Фото Михайла ҐОЛЯКА.

Абзац з листа

Молодь — то майбуття держави. Але чи можемо ми покладати надії на теперішніх юнаків і дівчат? Інфантильність, вседозволеність, прагнення до легкого життя роз'їло їхні душі.

Вважаю, що держава мусить негайно повернутися до проблем молоді, щоб вона свій розум, сили докладала до розбудови незалежної України.

Т. КОЛОДЯЖНА.
Луцьк.

«ЛЮДИ ЧЕКАЮТЬ НА ЗМІНИ І ПОВ'ЯЗУЮТЬ ЇХ З НОВИМИ ДЕМОКРАТИЧНИМИ СИЛАМИ»

Інтерв'ю Голови Верховної Ради України І. ПЛЮЩА газетам «Голос України» і «Голос Крыма» 13 квітня 1994 року

— Іване Степановичу, вже сьогодні можна підбити деякі висновки щодо виборів. Яким ви бачите майбутній парламент?

— Загалом я задоволений виборами нового парламенту, хоча й чекав на кращі результати. Візьміть хоча б місто Київ. Столиця лишилася немов осторонь. Адже з 23 округів обрали своїх депутатів лише в п'ятьох. У багатьох, щоб вважати вибори за такі, що відбулися, не вистачило по тисячі, півтори, дві виборців, які б узяли участь у голосуванні. Це говорить про те, що не скрізь вибори було організовано на належному рівні, не скрізь провадилася достатньо вміло виборча кампанія.

Сподіваюся, що кияни все ж прагнуть створити правове суспільство та державу і заявлять про це на повторних виборах, узявши участь у голосуванні.

Щодо політичних сил, які прийшли до парламенту. Питання це не однозначне. Не треба робити квапливих висновків, що, мовляв, перемогли «ліві» або «праві» сили. Коли б у нас суспільство було структуроване на «ліве» і «праве» або за партійністю, тоді можна було б робити якісь висновки. Ось до парламенту пройшло понад 100 депутатів «лівих» сил — представників Компартії, Соцпартії, Селянської партії. Але я, ознайомившись з їхніми передвиборними платформами, ніде не прочитав, що вони, мовляв, ідуть до Верховної Ради, щоб воювати з нею. Вони не беруть під сумнів стратегічний курс України. Мовиться лише про зміну тактики.

Між тим не можна сказати, що демократичні сили зазнали поразки. Якщо казати про поразку Руху, Демократичної партії або УРП, Української консервативної республіканської партії — так, їхніх депутатів менше. Так ось, «лівих» — близько 100, «правих», умовно кажучи, більш як 50. Так що в сумі приблизно 150. А решта обраних? До кого їх віднести? Гадаю, що це і є здоровий центр. І вважаю, що ця політична сила становитиме кістяк, до якого прилучатимуться і «ліві», і «праві». Можливо, залишаться невеликі «крильця» «радикальної лівизни» і «радикальної правизни». І це нормальне явище.

Я не вбачаю трагедії і в тому, що багато хто з відомих народних депутатів не виборов перемоги на нинішніх виборах. Адже об'єктивно люди чекають на зміни і пов'язують їх на новому етапі з новими демократичними силами. Ті з депутатів, які не пройшли на виборах нині, мають великий досвід і зможуть його реалізувати, одержавши мандати депутатів місцевих Рад, а також у виконавчих структурах.

Я був прихильником проведення виборів восени 93-го року. Рівень, на якому перебували демократичні сили, був досить високий і міцний. А ми прийшли до виборів вже на іншому, нижчому, рівні, коли так звані демократичні сили деякою мірою здали позиції. І якщо нині у червні не провести виборів до місцевих органів влади, то ситуація ускладнюватиметься ще більше. Це один з чинників — політичний. А ось інший, оцініть його. Якщо я маю намір змагатися на виборах і хочу одержати мандат, то буду працювати з подвоєною енергією. А коли підходить час виборів, а я не впевнений, що мене оберуть, то насамперед буду вирішувати особисті проблеми.

А, по-третє, люди вже чекають на вибори. Зрозуміло, чекає той, хто прагне, щоб процес розвитку був керований, хто не хоче хаосу. Розділилися думки: ті, хто певен себе, — за вибори, а хто боїться їх — проти. Я вірю, що вибори представницьких і виконавчих органів від села до області відбудуться. А з президентськими виборами — це не таке пекуче питання, як його розгортають. Якщо Верховна Рада схвалить поправку до Конституції і прем'єр-міністр стане главою виконавчої влади, сформує цю владу, то чи треба буде всенародно обирати Президента, чи з такими функціями можна залишити й цього Президента. А поки що діє Закон про вибори Президента України...

На жаль, вибори до парламенту проходили на тлі загострених відносин з Росією. Ви знаєте, я вже після першого туру голосування зустрічався з представниками Державної Думи Росії і думав, що в Росії починають достигати, перемагати політичні сили, котрі розуміють, що Україна — це серйозно і назавжди. Але чомусь останнім часом, коли в Україні з'явилися проблиски політичної стабілізації, коли накреслилися зрушення на краще в економіці, адже вже й оплачуємо свої борги Росії, незважаючи ні на що, — так ось, у Росії заявили про себе політичні сили, котрі не тільки на території СНД, а й далеко за її межами нагнітають обстановку, нав'язують думку, що Україна без Росії неможлива, що Росія неможлива без України. І при цьому дедалі завзятіше розігрується кримська карта.

— Як ви, Іване Степановичу, оцінюєте останні події в Криму? Ваша думка щодо інституції президента в Криму, перших кроків Ю.Мешкова — перехід на московський час, розпорядження про проходження кримчанами военної служби на території Криму, усунення з посад начальника Служби безпеки і міністра внутрішніх справ?

— Ви дуже звузили питання. Адже проблема Криму не почалася з моменту обрання Юрія Мешкова президентом Криму. Вона давніша. Я, безумовно, не претендую на істину. Але як громадянин і політичний діяч не можу мовчати. Мій висновок такий: це спланована, скоординована акція великодержавної, шовіністичної політики окремих політичних сил Росії, котрі успадкували перераховані якості від колишнього Радянського Союзу. Гадаю, залишилося недовго чекати — і ми дізнаємося щодо цього правду. Тільки тоді об'єктивно оцінимо все, що відбувається в Криму, а це одна з часток цієї великомасштабної операції. Журналісти придумають їй ім'я.

Раджу вам прочитати інтерв'ю генерал-лейтенанта Лебедя в газеті «Комсомольская правда». Коли я прочитав цю публікацію, моя думка щодо цієї людини змінилася. Він глибоко переварив те, що відбувалося останніми роками в колишньому Радянському Союзі і що відбувається нині. Генерал-лейтенант Лебедь як виконавець окремих операцій, на мою думку, хоче, щоб люди знали правду. Його спитав кореспондент, чому він взявся за перо (а цей фронтовий генерал пише книжки), і він відповів, що сподівається на те, що люди зупиняться і замисляться, як тепер налагодити життя в такій колосальній величезній країні, якою є Росія зі 150-мільйонним населенням. От якби там не було цієї цифри — 150 мільйонів, я, можливо б, ще мав сумніви: про яку країну йдеться... А він каже тільки про Росію. Збудуйте життя в себе, а потім будете утихомирювати, навчати і ушляхетнювати інших. Адже не Росія має одноосібно розв'язувати проблеми колишнього Союзу. Це мала зробити СНД. Але більш як за два роки нічого так і не розв'язано. Придністров'я, мовляв, це питання молдован і росіян, Крим, мовляв, — питання Росії і України. А Байконур? Нурсултан Назарбаєв — людина розумна. Уклали договір на оренду Байконура, сподіваються отримувати мільярди. Та звідки? Де їх візьме країна, котра завозить багато продовольства? Так от, СНД мала розв'язувати проблему Чорноморського флоту, Криму, Придністров'я, Абхазії тощо. Ще кілька років тому Михайло Сергійович Горбачов не раз казав таку фразу: «Не хвилюйтеся, і на Україні це почнеться». І зараз декому хочеться, щоб почалося. Навіть в посольствах Росії працюють, щоб сформувати думку і в США, і у розвинених країн Заходу, що Україну і Росію відокремлювати одну від одної неможливо.

Ось показують по телебаченню крупним планом Чорномирдіна і Кебича, які підписали договір про єдину валюту. А як це вони розуміють, ніхто не каже. Адже екю в європейському суспільстві з'явилося не відразу, а тільки тоді, коли створилися необхідні для цього умови і тільки для міждержавних розрахунків, а в державах залишилася своя національна валюта. А в СНД намагаються втягнути країни до рубльової зони. Це теж одна з принципових проблем, котру має розв'язати СНД.

Ось і питання Криму. Хто сьогодні може визначити, котрий з народів, які мешкають у Криму, має більше прав для того, щоб заявити про себе як про народ Криму? Кримськотатарське населення говорить про свою автономію. Безумовно, у нього є для цього підстави. Адже ніхто сьогодні не може не погодитися з тим, що 50 років тому стосовно цього народу, цілого народу, було здійснено злочин. Майже півстоліття реабілітовували народ, вибачилися і сказали: переселяйтеся. Але це сусловська ідеологія. Бо, приймаючи рішення щодо цього, вони не думали, що його треба виконувати. Це був просто політичний крок як черговий галас. Казати — одне, писати — друге, а виконувати — третє.

Далі. Кажуть, мовляв, російськомовне населення, котре мешкає в Криму, — порушник спокою. Але ж і Крим, і Севастополь у ході реалізації і в результаті специфічної радянської національної політики спеціально більше заселяли росіянами. І хіба можна нині звинувачувати в чомусь цих людей, котрі населяють півострів, відслужили у холодних морях 15—20 років? Адже вони знали, що після служби житимуть в теплому Севастополі, під кримським ласкавим сонцем. А взяти Таврію, північну частину Криму, де третина — українці. Чи думали вони, що доживуть до таких часів, коли хтось визначатиме, корінні вони чи ні, мають вони право жити в Криму чи ні, з Україною вони чи з Росією. Навіть думки такої не було. І я знаю настрої цих людей.

Упевнений, що кримське населення зрозуміє все це. Подивіться, Молдова переграла, провела вибори, 75 відсотків виборців прийшли, обрали парламент, стали на шлях розвитку. І за Румунію і не думають. Як тепер бути Придністров'ю? Куди податися? Росія не бере. Україна — теж. У нас є договір з Молдовою, і ми не можемо його порушувати. Так може статися і з Кримом. Як це в Абхазії і Грузії відбувається, в Азербайджані і Вірменії. Це мають усвідомити для себе високопоставлені чини, котрі не вміють поводитися з іменними пістолетами, що стріляють у них в кишенях. Так, дивися, і гармата з корабля вистрелить.

— Іване Степановичу, 1991 року на з'їзді кримських татар — курултаї було обрано Меджліс, котрий отримав статус вищого повноважного представницького органу. На недавніх виборах до ВР Криму, де була квота у 14 місць, Меджліс фактично одержав усі мандати. Чи вважаєте ви за доцільне визнати Меджліс як вищий представницький орган?

— Очевидно, я вас розчарую. Я глибоко поважаю Джемілєва і Чубарова, керівників Меджлісу. Але як службова особа несу відповідальність за мир і спокій в державі — і серед кримських татар, і серед росіян, і серед українців. А коли визнати, як ви кажете, Меджліс представницьким органом кримськотатарського населення, це не піде на користь ні самим кримським татарам, ні росіянам, ні українцям. Це буде приводом для ворожнечі й конфронтації.

У відносинах усередині держави і міждержавних відносинах має існувати певний протокол. Наведу приклад. Збираючись на святкування 72-ої річниці Великих національних зборів Туреччини, я до складу делегації увів тодішнього Голову Ради Міністрів Криму Курашика. Але для мене було дуже дивно, що серед державних делегацій, що брали участь у святкуванні, була присутня як державна делегація Криму на чолі з Джемілєвим і Чубаровим. Адже можна ж було внести офіційно пропозиції щодо складу української делегації, враховуючи давні й тісні зв'язки Джемілєва і Чубарова з керівництвом Туреччини, і все мало б зовсім інший вигляд. А так це можна було б розцінити як виклик Україні.

З Президентом Туреччини я, вже пізніше, мав розмову. Я подякував йому за розуміння проблем Криму і кримських татар, які переселяються, за намір надавати Україні допомогу для розв'язання нагальних життєвих питань кримськотатарського населення — будівництва житла, освоєння земель, переїзду на Батьківщину тощо.

Я хотів би подякувати кримськотатарському населенню півострова, Меджлісу за виважену політику, що провадиться ним протягом останніх років. Адже зрозумійте, я ставлюся до кримськотатарської автономії так само, як і до кримсько-російської або, скажімо, кримсько-української. Юрій Мешков бажає кримсько-російської, Чубаров і Джемілєв — кримсько-татарської. А я хочу, щоб була автономна Республіка Крим у складі України.

— Кажуть, що Кримська автономія стала провісником федералізації України. Як ви до цього ставитеся, як оцінюєте ситуацію?

— Крим — це одне, а федералізація України — зовсім інше. Не треба зв'язувати Крим з федералізацією. Хоча Закон «Про розмежування повноважень між державними органами України і Криму» зі змінами і доповненнями до нього — це перший етап розробки майбутніх федеральних принципів організації управління в Україні. Наступним кроком може бути розмежування функцій Кабінету міністрів і центральних органів влади з регіональними органами виконавчої влади і самоврядування. Це напрацювання принципів федерального устрою. Але через скільки років ми до цього прийдемо, залежатиме від того, як підуть реформи. Адже за умов, коли більш як 70 відсотками власності керують центральні органи, про який федеральний устрій можна говорити? В умовах, коли сьогодні думають: говоритимемо російською — пенсія буде вдвічі вищою, а українською — в купонах, про яку федералізацію мова?

Необхідно, щоб достигло суспільство. Я думаю так: якщо ми за державу демократичну і правову, то за федеральний устрій, якщо за адміністративно-командну систему — то це дорівнює унітарному. Ось так, значною мірою.

Інтерв'ю провели Сергій ПРАВДЕНКО, Ельдар СЕЇДБЕКІРОВ, Світлана ПИСАРЕНКО.

ЗУСТРІЧ З ПОСЛОМ США

18 квітня Голова Верховної Ради України І. С. Плющ прийняв Надзвичайного і Повноважного Посла США в Україні Уільяма Міллера на його прохання.

Враховуючи інтерес посла, Іван Плющ розповів про підсумки виборів, відзначивши, що вже обрано 338 народних депутатів, тобто конституційну більшість, при якій новий парламент може працювати. Незабаром мають відбутися повторні вибори в тих округах, де депутатів ще не обрано. В новому парламенті представлені різні сили, але є надія, що політика всіх їх не буде антидержавною. Про це свідчать, зокрема, і розмови з депутатами лівого крила, в тому числі комуністами, які теж підтверджують лінію на розбудову незалежної демократичної України. Отже, можна сподіватись, що новий парламент візьме курс на поглиблення економічних реформ, подальший розвиток демократичних процесів, сприятиме інтеграції України з державами СНД та іншими країнами.

Під час розмови порушувались питання розвитку українсько-американських відносин, деякі міжнародні проблеми. При цьому наголошувалось, що дуже важливо все зробити для зміцнення миру в світі, погасити полум'я конфліктів, що виникли, і не допустити нових, зберегти кордони в Європі, які склалися внаслідок об'єктивних суспільних процесів.

Голова Верховної Ради висловив вдячність послові за турботу про розвиток українсько-американських економічних зв'язків, а також щодо вирішення чорнобильських проблем, подання гуманітарної допомоги людям, які зазнали цієї біди. Особливо потрібна вже розпочата робота по наданню допомоги з боку США в забезпеченні медикаментами населення регіону, що постраждав від Чорнобильської катастрофи.

Прес-центр Верховної Ради України.

Ідеологічний камуфляж економічного вибору або ностальгія за майбуттям

ПОДУМАТИ народу є про що. Особливо коли зважити на те, що за «теперішнього», тобто міфологічного соціалізму, народ ніколи не жив, а той довільний зліпок з дійсності цивілізованих країн, який йому видають як капіталізм, таким в сутнісному значенні вже не є. Одне слово, як казав усенародно улюблений Штірліц, народ мають за дурня, як у старому польському преферансі. А поки він перебуває в цьому цікавому становищі, ті, хто схоже питання порушив перед ним, наполегливо будують свій особистий добробут, аніскільки не замислюючись про його ідеологічний псевдонім. Дійсно, яка різниця, вважати за соціалізм рахунок у швейцарському банку, а за капіталізм — бунгало в Каліфорнії, чи навпаки. Головне полягає в тому, що ці невидимі й цілком відчутні «ізми» можна спокійно будувати саме в той час, коли народ, подібно до буриданового віслюка, спантеличений проблемою вибору між «ізмами» соціальними й при тому ефемерними.

Як неважко побачити, український народ, котрий перебуває в позі роденівського «Мислителя», сьогодні занепокоєний зовсім не вибором між специфікою діяльності колишніх «соціалістичних» Верховних Рад, з одного боку, і теперішніх «капіталістичних» Конгресу США, англійського парламенту, французьких Національних зборів, — з другого. Якщо дещо спростити суть проблеми, то можна сказати, що «соціалістичність» та «капіталістичність» для народу визначається не типом політичного устрою країни і навіть не наповненістю вітрин по різні боки кордону, а ступенем й переважним способом соціальної захищеності, котрі, у свою чергу, визначаються тим чи тим типом, конкретною моделлю економіки.

А таких типів економіки сьогодні два: центрально-керована й ринкова, державно-монополістична й конкурентна. Звичайно, в нашій пострадянській свідомості кожний з цих типів економік асоціюється з «ізмами», що стали для нас звичні і цілком конкретні. Але це не більше, ніж ідеологічне марнослів'я, політичне кліше, політичний штамп. Глибинно більшість людей вже усвідомила, що різниця між ринковою і неринковою економікою полягає в тому, що перша забезпечує диференційовану соціально-економічну захищеність на основі економічного індивідуалізму, яка передбачає соціальне розшарування (стратифікацію). Друга забезпечує уніфіковану, яка передбачає соціальне усереднення (на рівні прожиткового мінімуму), соціально-економічну захищеність на основі державного економічного колективізму.

Якщо казати про спосіб вказаної захищеності, то ринкова економіка передбачає мінімальні державні гарантії цієї захищеності і необмежені, але при цьому не гарантовані можливості її забезпеченості за допомогою ініціативної економічної діяльності індивіда. Неринкова економіка передбачає максимальні (за соціалістичною шкалою) державні гарантії соціально-економічної захищеності та обмежені індивідуальні можливості її забезпечення за рахунок колективної праці на державній ниві.

Саме в цьому моменті, у проблемі вибору типу соціально-економічної захищеності полягає суть дилеми, та не в утрировано-політизованому: капіталізм чи соціалізм, свобода чи всезагальна цензура, концтабори чи відпочинок на Багамах.

Проблему вибору минулого чи сьогодення, обряджених в ідеологічну одежу соціалізму й капіталізму, всім нам, різним, підсовують ті суб'єкти, які точно не хочуть жити ні в минулому, ні в майбутньому. Вони хочуть жити лише в теперішньому, між соціалізмом і капіталізмом, в епоху політичної смути й економічного бідування.

Бо тільки цей час дає змогу такій публіці реально жирувати, пропонуючи всім іншим чекати повернення до умовного минулого або руху до умовного майбутнього. Тільки темне сьогодення влаштовує людей, котрі ніколи не вірили ні в які ідеологічні химери, а лише вміло пристосовувалися до економічного сюрреалізму, породженого цими химерами. Це вони активно пропонують нам розділитися на «червоних» і «білих», пролетарів і буржуа, «союзників» і «самостійників». Фарисейськи засуджуючи тих, хто мусирує тему протистояння багатих і бідних, насправді вони приховують жахливий для них конфлікт чесних і шахраїв, по-справжньому економічно ініціативних і дійсно економічно інертних.

Ці колишні «зверху—червоні, а зсередини—білі» розділилися на два відносно невеликі, але страшенно ненажерні табори. В першому опинилися ті, хто рідного забарвлення так і не змінив і далі відстоює право на свій маленький індивідуальний комунізм у напівголодному й великому загальному «соціалізмі». Їхня ставка — на бунт доведеного до відчаю народу, який в осліпленні піде за першою шеренгою люмпенів-погромників. У другому таборі ми також бачимо в основному тих, хто не по-соціалістичному сито жив у ті часи, але забарвлення сьогодні змінив на прямо протилежне: «зверху — білі, а зсередини — червоні».

Насамперед це ті, хто ще недавно обертався чи то в ясновельможному номенклатурному світі, чи то в густому економічному затінку. Сьогодні вони намагаються «побудувати» свій маленький капіталізм у великому постсоціалістичному економічному свавіллі. Найголовніше полягає в тому, що ні ті, ні інші, користаючися з ними ж самими нав'язаними ідеологічними штампами, не хочуть разом з народом жити ні в «соціалізмі», ні в «капіталізмі». Бо ні там, ні там уже не буде маленького раю для посередностей, які різняться лише патологічною жадібністю, пронозливістю й аморальністю. Рай для таких розумників може існувати тільки всередині пекла для дурнів, що його ми сьогодні й споглядаємо в довколишній дійсності.

Для того, щоб з цього пекла вирватися й остаточно не перетворитися на стадо, кероване вищеназваними пастухами, час би засвоїти кілька азбучних істин.

По-перше, ринок задля ринку, життя заради купівлі-продажу — це така сама шкідлива й небезпечна дурниця, як і комунізм заради комунізму. Яка принципова різниця в тім, що комуністів, які існують для райкому, змінили покупці, які існують для комерційного ларка. Інакше кажучи, ринок — це не хоругва, не ікона чи будь-який інший предмет культового поклоніння, а швидше лопата зі сучкуватою ручкою, на яку не слід молитися, а за допомогою якої можна досягти цілком конкретної мети — задоволення людських потреб.

По-друге, прагнути треба не ринку взагалі, бо як такий він — абстракція, а цілком визначеного соціально орієнтованого ринку. До речі, під задурливо примітивне базікання про рух до ринку взагалі одна з наймогутніших в СНД економічна бандократія України грабує її багатства й інертний народ за допомогою позаринкових, позаекономічних методів.

По-третє, там, де починається ідеологія, закінчується економіка, і навпаки. Єдиною ідеологією в економіці є її ефективність. Точнісінько так в економіці моральне все, що ефективне. Звісно, в рамках жорстких економіко-правових регламентів.

По-четверте, протиставлення ринкової і неринкової економіки є дилетантизм у теорії й абсурд на практиці. По суті, воно є лише економічним аспектом надуманого протистояння капіталізму й соціалізму. В реальній дійсності термін «ринкова економіка» виник майже водночас «у них» і «в нас» для того, щоб бути на віддалі одне від одного. «Капіталісти» хотіли чітко розмежувати нормальну економіку та економіку абсурду. «Соціалісти-комуністи» хотіли за допомогою цього терміну підкреслити рафіновану чистоту й правильність соціалістичної економіки.

Насправді поняття «ринкова економіка» — не що інше, як тавтологія гарячий вогонь або мокра вода, масло масляне, бо елементи чогось схожого до ринку зародилися ще до нашої ери в стародавнім Шумері, то само собою зрозуміло, що вся історія економіки є історія економіки ринкової.

З огляду на заяви деяких керівників, соціальну ринкову економіку вони уявляють як такий собі гібрид капіталістичного лиску й ефективності, з одного боку, і соціалістичної економічної безтурботності, соціальної захищеності, залізної упевненості в завтрашньому дні. Це або безглузда ілюзія, або свідомий обман. Соціально орієнтований ринок — це насамперед можливість і необхідність кожному працездатному членові суспільства «захищати» себе самостійно, в міру власної економічної ініціативності та здібностей, поєднуваних із державною опікою соціально найбільш уразливих верств населення. При цьому не слід помилятися з приводу того, що високий рівень соціальних гарантій і соціальної захищеності — не примха урядів і правлячих партій у тих-таки Швеції чи Німеччині, а результат високої ефективності економіки. І тут нам, безумовно, належить пройти шлях багато складніший, ніж тим-таки шведам і німцям.

На практиці соціальне ринкове господарство є найкраще з усіх відомих економічній історії способів економічного регулювання економіки та стимулювання діяльності людей на основі особистого інтересу.

При цьому необхідно акцентувати увагу на двох складових соціально орієнтованого ринку.

Перше — держава має забезпечити максимально можливу свободу конкуренції в економіці і недопущення монополізму, державного інтервенціонізму. Друге — економічна політика держави має передбачати істотні зусилля щодо рівномірнішого розподілу національного доходу, які унеможливлювали б соціально вибухонебезпечну диференціацію індивідуальних доходів і сприяли б формуванню того прошарку людей, який в різних країнах називають середнім класом, третім станом.

І. СОРОКА,
кандидат економічних наук, проректор Донецького державного комерційного інституту.

З врахуванням зауважень зарубіжних спостерігачів

18 квітня за участю першого заступника Голови Верховної Ради України В.В. Дурдинця відбулося засідання Робочої групи по забезпеченню перебування в Україні офіційних спостерігачів від іноземних держав і міжнародних організацій на виборах нового парламенту. З інформацією про підсумки цієї роботи виступили голова Центральної виборчої комісії І.Г. Ємець і керівник Робочої групи Є.А. Новицький. Було проаналізовано позитивні моменти і конкретні недоліки, які треба врахувати при підготовці до наступних виборів.

Відзначалося, зокрема, що під час виборів народних депутатів та повторного голосування у країні перебувало понад 600 іноземних спостерігачів, які представляли 12 міжнародних організацій і майже 50 держав. Вони відвідали 190 округів, майже 4 тисячі дільниць і загалом позитивно оцінили вибори як такі, що були вільними і демократичними, проходили при високій активності громадян.

Разом з тим зарубіжні спостерігачі звертали увагу на певні порушення закону під час виборів, низьку культуру передвиборної боротьби в деяких округах. Висловлювалось зауваження щодо недоліків Закону про вибори народних депутатів України. Але це не могло суттєво вплинути на результати голосування.

В.В. Дурдинець подякував Робочій групі і всім, хто сприяв забезпеченню перебування в Україні офіційних спостерігачів на виборах нового парламенту, їх нормальної роботи в округах. Було висловлено побажання зробити більш грунтовний аналіз їх зауважень і пропозицій, зокрема письмових, використати набуту практику при забезпеченні перебування офіційних спостерігачів на виборах Президента України, депутатів і голів сільських, селищних, районних, міських, районних у містах, обласних Рад, а також під час проведення повторних виборів у тих округах, де народних депутатів не обрано.

Акти і факти

Отже, громадяни України виявили власну волю.

За оприлюдненими на прес-конференції Позапартійного комітету виборців даними, їхні громадські спостерігачі склали 265 актів про порушення законодавства, кожен з яких містить перелік з 10 фактів і більше. 85 таких документів передано до Центрвиборчкому. Ще 200 фактів, підтверджених актами ПКВ, — до прокуратури.

Серед причин такої ситуації було названо нечітке тлумачення деяких положень Закону, а також невизначеність відповідальності за його порушення. Не було чітко регламентовано й діяльність громадських спостерігачів.

ПКВ виявив порушення ст.ст.38, 41, п.6 ст.46 Закону про вибори народних депутатів. Зареєстровано випадки, коли передвиборчу агітацію не припиняли й 27 березня, іноді робили це на виборчих дільницях. Заклики голосувати за певного кандидата друкували на звороті запрошення (всупереч чітко визначеній Законом формі).

Траплялося, що виборці голосували двічі — достроково і 27 березня. Іноді дільнична виборча комісія усувалася (примусово чи через власну халатність) від роботи і, зокрема, від підрахунку голосів, поступаючись цим представникам влади.

Найпоширенішим порушенням було голосування за інших осіб. Багатьом виборцям, здебільшого похилого віку, члени комісій намагалися «допомогти» зробити правильний вибір, видаючи бюлетені із заздалегідь закресленими прізвищами кандидатів.

Цікаво, що в установлений державою матеріальний ліміт передвиборчої кампанії ніхто із кандидатів не вклався. Це й недивно. В Одесі один із обранців роздавав виборцям по 2 долари та по кілограму маргарину. На Сумщині кандидат вирішив підкріпити свою передвиборчу програму... млинцями. Цікавий був текст сумської агітки: «Веселися й ликуйся весь народ, вам «Газпром» блины бесплатно раздает» (далі йшли прізвища бажаних кандидатів).

Добре, що не всі претенденти вдавалися до таких агітаційних «методів». Мали місце й погрози, напади, затримання, відверті наклепи через засоби масової інформації та інше.

Ганна РОМАНЦОВА.

В партіях і рухах

РУХ ЖИВЕ НАДІЄЮ

Комусь вибори до українського парламенту додали авторитету, а хтось в ході їх втратив і те, що мав. Зокрема, в Одеській крайовій організації НРУ, представники якої хоча й були висунені кандидатами по більшості округів, та не обрані, минула виборча кампанія призвела до внутрішніх чвар, у результаті чого вона недолічується нині ряду найактивніших у минулому своїх членів. Це засвідчено й офіційною заявою проводу крайової організації та її голови Віктора Цимбалюка.

У ній, зокрема, зазначено: «Ряд членів Руху, в тім числі й члени проводу, в надії на досягнення особистого успіху у виборчій кампанії, відмовилися відкрито виступати від імені організації, членами якої вони є, і виступили від імені інших організацій, чим грубо порушили прийняті рішення і не працювали в інтересах Народного руху України. Євген Акимович — член проводу і Олександр Кирилюк виборчу кампанію вели від імені організації «Демократична дія». Після нагадування їм про те, що вони одночасно є і членами Руху, вони разом з іншими членами «Демократичної дії» зробили у пресі заяву, категорично відмежувавшись від Руху. Євген Боровик — голова Комінтернівської районної організації Руху — виступив як незалежний кандидат у виборчому окрузі, де балотувався за рекомендацією проводу Валерій Швець, і фактично склав йому конкуренцію, відібравши три тисячі голосів...»

Одне слово, порушили дисципліну, не послухались. І після таких ось «розборок» провід крайової організації виключив з рядів НРУ Євгена Акимовича (того самого, що поряд з Віктором Цимбалюком стояв біля витоків тутешньої організації і без якого потім, в період становлення, не робилося жодного більш-менш серйозного кроку), Олександра Кирилюка та Євгена Боровика. Зупинено, зрозуміло, й повноваження цих осіб в керівних органах Руху, їх позбавлено також мандатів і права представляти крайову організацію на другому етапі п'ятого з'їзду НРУ.

І досі, якщо відверто, імідж Одеської крайової організації НРУ в регіоні був не досить високий, а тепер втрата ряду активістів навряд чи його піднесе. Хоча провід вважає ситуацію, навіть програвши вибори, не такою вже й безнадійною. Навіть стверджує, що в Одесі й Одеській області виборча кампанія виявила тисячі прихильників Руху, і в нього в регіоні є, отже, майбутнє. Що ж, кожен живе надією.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

Продиктовано в номер

Ю. Мєшков — не Мао, але все ж...

Відбулися збори депутатів ВР Криму, обраних від блоку «Росія», а також депутатів, які підтримують програму блоку. Повідомлено, що таких налічується 61 депутат. Відтак голосуванням було вирішено вважати збори закритими, журналістів і працівників апарату ВР Криму попросили звільнити зал. Як стало відомо нашому кореспондентові із поінформованих джерел, на зборах прийнято рішення про створення депутатської групи. Але дійти остаточної згоди не вдалося. Депутат Сергій Цеков, голова Республіканської партії Криму — партії «РДК», котра входить до складу блоку «Росія», запропонував депутатській групі цілком підтримати президента Республіки Крим. До того ж, сказав Цеков, з огляду на те, що група практично має конституційну більшість, можна приймати будь-яке рішення, нехтуючи депутатів—кримських татар (їх у новому парламенті 14 осіб). Проти цього рішуче виступили координатор блоку «Росія» депутат Володимир Кличников, а також депутати Борис Кизилов і Вадим Мордашов. По-перше, заявили вони, не варто в усьому діяти, як пропонує президент. По-друге, без депутатів від кримських татар неможливо приймати на сесіях конструктивні рішення.

Стало відомо, що депутати Вадим Мордашов, Борис Кизилов і Олег Оськін вийшли з політради РПК і координаційної ради блоку «Росія». Замість них до цих органів кооптовано Людмилу Мєшкову — дружину президента. Як повідомив Цеков, «це зроблено для більш тісного зв'язку блоку «Росія» з президентом Республіки Крим».

Тим часом кримські засоби масової інформації в унісон з «Останкіно» широко висвітлюють стрибок із парашутом, котрий Мєшков здійснив на сімферопольському летовищі «Заводське». За аналогією згадують розрекламоване свого часу перепливтя ріки Янцзи Мао Цзедуном.

Німецький десант на буковинських фермах

У Чернівцях одержала прописку філія Інституту Вінкельмана — відомого західнонімецького наукового закладу, що надає допомогу в піднесенні економіки країн колишньої соціалістичної співдружності. У західноукраїнському регіоні фахівці цього закладу читають лекції, проводять практичні заняття у вузах, технікумах, на промислових підприємствах та в аграрному секторі. Вони часті гості на тваринницьких фермах Буковини.

Докторант Інституту Вінкельмана Йорг Хорман кілька днів провів на молочнотоварній фермі селянської спілки «Сербичанська» Сокирянського району. Гість ознайомив присутніх з новими технологіями, що віднедавна почали культивуватися на німецьких фермах. Деякі з них невдовзі будуть застосовані сокирянськими тваринниками.

Лупайте сю скалу!

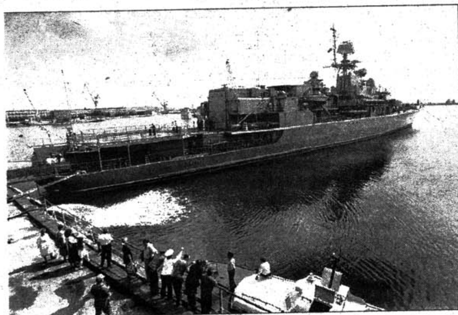
Найвищу нагороду щодо якості товару — «Золоту Зірку Європи» присуджено виробничому об'єднанню «Кіровоградграніткомплекс» (генеральний директор Віталій Дівель). Сталося це в Мадриді на 19-му засіданні міжнародного комітету «Джібан». Такої відзнаки підприємство удостоєне єдине в Україні й серед держав СНД. Крім нього, її одержали ще п'ять фірм — з США, Японії, Німеччини, Іспанії та Мексики.

Міжнародний знак вищої якості дає право на першочергове укладення контрактів та безмитне переміщення власних товарів до будь-яких куточків світу.

Олександрійські сівалки

Несподіваний конкурент з'явився у флагмана українського сільгоспмашинобудування — акціонерного товариства «Червона зірка». Дванадцятирядну сівалку точного висіву почав випускати олександрійський завод «Автоштамп». Її можна використовувати для сівби цукрових буряків, кукурудзи, соняшнику, сої та інших культур. Проектувальники «Автоштампа» використали переваги пневматичних посівних агрегатів німецької фірми «Кляйне». Незабаром перші півтора десятка сівалок відправлять на випробування до колективних сільськогосподарських та фермерських господарств. А до кінця року заводчани збираються виготовити їх 200 штук.

ФЛОТ І ДОБРОЧИННІСТЬ

Уряд Франції запросив сторожовий корабель «Гетьман Сагайдачний» на святкування 50-річчя висадження союзницького десанту в Нормандії. На сторожовик надійшла команда: готувати корабель до походу. Моряки — люди обов'язку і наказ виконають, корабель буде готовий. От тільки якою ціною?

На «Сагайдачному», як і на інших військових кораблях України, немає вимпелів, прапорів держав, навіть українського Військово-Морського прапора нема. І де взяти цю та іншу атрибутику, не знає ніхто. Єдина в колишньому СРСР московська фабрика, яка шила морські прапори, працювати для українського флоту не хоче, миколаївська фірма «Елвіс» не так давно пошила атрибутику для «Славутича», але зажадала таку ціну, що бувалим у бувальцях морякам стало не по собі.

Безумовно, до липня, на коли «Сагайдачний» запрошений до Нормандії, на кораблі будуть потрібні прапори, в тому числі і французький. І у травні «Сагайдачний» піде на спільне з болгарськими ВМС навчання, маючи, як того вимагає військовий етикет, і болгарський прапор. Навіть, якщо не знайдеться в Україні відповідного підрядчика. Бо як стало відомо з достовірних джерел, будь-який прапор можна купити на Чорноморському флоті за ціною 1 прапор — 3 літри спирту.

Про те, що український військовий флот існує і міцніє, відомо. Відомо, що створено першу бригаду надводних кораблів, що уже на воді ракетний крейсер «Україна», що будуються кораблі у Феодосії, Керчі, Києві. Відомо також, що розбудова Військово-Морських Сил йде нелегко. Передусім, через перешкоди, які чинить командування Чорноморського флоту. Саме тому українські моряки змушені харчі возити за 80 км із Сімферополя, хліб — за 35 км з Бахчисарая, а пальне — взагалі з Одеси. Це труднощі політичні, і моряки їх розуміють.

Але чому на «Гетьмані Сагайдачному» вихідців з Галичини — одиниці, а з батьківщини гетьмана — Самбора — взагалі нікого нема, офіцер-народознавець лейтенант Костянтин Коваленко із «Сагайдачного» взагалі пояснити не може. Причому, військовий комісар Самбірського району Львівщини запевняє, що готовий вже направити 12 — 15 самбірців служити на цей корабель і що з його району йдуть у моряки. Але де оці хлопці служать, тримає у таємниці мобілізаційне управління Міністерства оборони. Мабуть, для нього «Сагайдачний» менш важливий, ніж «Луцьк», на якому справді служить чимало волинян.

Офіцер штабу бригади надводних кораблів капітан-лейтенант Володимир Лещенко у розмові з кореспондентом «Інтелекту» навів чимало прикладів, коли хворих моряків доводилося лікувати «добрим словом», а не ліками, коли треба було фарбувати, не маючи фарби. Він згадував також, як багато зробили для флоту об'єднання «Львівська бесіда», Франківський райвиконком Львова, як забезпечувала ліками Львівська фармацевтична фабрика і як допомагала Тернопільська, інші області. Але чи не занадто безтурботно поводимося, покладаючи утримання флоту на доброчинність патріотично настроєних людей? І ця проблема хіба не справа Кабінету міністрів?

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

У МОДІ — МАЛЕНЬКИЙ ОБ'ЄМ

Прихід весни у столицю минулої суботи було відзначено показом колекції весняно-літнього сезону провідних французьких фірм. Свято відбулося у Київському будинку моделей завдяки французькій фірмі «Супрекс», магазину «Каприз» та фірмі «Вегалюкс».

Що можна було подивитись? Багатогранність фірми «Екстенза», різноманітність «Бріаль», несподіваність «Арша», захоплиї моделі «Мас», таємничість «Бімейл», грацію «Базан» та вишуканість «Валентин». Що можна було почути? Зізнання директорки магазину «Каприз» Олени Парашиної:

— Зустріч з Клодом Отісье — директором фірми «Супрекс» — стала для нас великим дивом і знахідкою для обох сторін. Колекція, що зараз демонструється, — плід спільних творчих зусиль. Все розпочалося з того, що Клод надіслав нам для ознайомлення зразки майбутньої колекції, каталоги. Затим була тривала робота над моделями, з яких поступово формувалася колекція. Сьогодні в колекції ви не побачите французької білизни — ми просто не встигли підготувати її до показу. Але цей прорахунок ми виправимо через два тижні на повторному показі. Охочі зможуть оглянути, а також придбати колекційний одяг (щоправда, через аукціон). А вже зараз його можна придбати на постійно діючій виставці-продажу в магазині «Верст».

Хоча всі моделі представлені поки що в єдиному примірнику, ціни будуть цілком доступні, особливо на білизну.

Клод Отісье, директор французької фірми «Супрекс»:

— Наша фірма вивчає український ринок збуту. Розпочали з одягу. Дібраними моделями я прагнув продемонструвати високу й повсякденну французьку моду, залучити українців до французького стилю. Ця колекція була першою ластівкою, але сподіваюся, що принесе вона великий успіх, допоможе краще взнати та зрозуміти одне одного. А щоб нове співробітництво виявилося успішним та тривалим, треба прилучатися до смаків українських жінок. А вони варті того!

— Що в цьому сезоні буде в моді?

— В першу чергу, маленький об'єм, який зможе гідно підкреслити вашу фігуру. Залишаються в моді лосини, але трішки видозмінені: від строгих подовжених, з великою кількістю дрібних деталей, до вкорочених, з кльошем до низу. Залишиться в моді класичний силует. Настане довгоочікуване повернення романтичного стилю. Кольорова гама — найрізноманітніша. Що кому личить.

Леся ДУБОВА,
Валерій МИХАЙЛЮК.

ШАПКИ ГОРЯТЬ

«Ваучер свій не дарую нікому. Законна частка потрібна самому»

Публікація Спілки приватних підприємців України в газеті «Частное дело» про те, що ваучер дає громадянинові право одержати власність на суму 10000 доларів, викликала гнів касти недоторканих. Тих, хто безкарно прихватизує наші з вами фабрики, заводи, банки, магазини. Тих, хто збирається, використовуючи ваучери громадян, остаточно переписати й оформити на своє ім'я наше спільне надбання. Тих, хто вже сьогодні тихою сапою практично позбавляє простих людей ваучерів, дивідендів, роботи, зарплати, прирікає їх на злидні.

Безіменні режисери підбурюють офіційні інстанції, пресу й телебачення проти об'єднання громадян у товариство покупців «Приватна справа» за місцем проживання по всій Україні.

На нас ополчилися через те, що пенсіонери, жінки, діти дізналися, з яких матеріальних цінностей складається і скільки реально коштує їхній кровний ваучер під час законного й справедливого одержання майна.

Нам загрожують за те, що населення сповіщено про плани спритних ділків, перекупників, прихватизаторів вициганити ваучери в обмін на обіцянки золотих гір.

Нас намагаються застрахати санкціями за те, що громадяни, звиклі рахувати кожну копійку, в масовому порядку об'єднуються в товариства покупців «Приватна справа» за місцем проживання, особисто дбають про свою власність ***і жодному сторонньому перекупникові та прихватизаторові не віддають свого ваучера.***

Наше діло праве — законну частку приватизовуваного майна та пристойні дивіденди отримуватиме власноручно кожен член товариства покупців «Приватна справа».

Начальник штабу економічного захисту
Валентин ДМИТРЕНКО.

254123, Київ, вул. Межова, 23-Б, для листів з пропозиціями.
Місцеві відділення: вул. Горького, 47-Б; вул. Шевченка, 16; м. Київ, 254123, вул. Межова, 23-Б, Хрещатик, 25, кінотеатр «Дружба».
Не забудьте паспорт і три конверти, підписаних на домашню адресу.

Харків слухає світ

Харків став другим після Києва містом в Україні, де вже немає проблем з телефонним зв'язком. Віднині зателефонувати в будь-яку країну світу і в будь-який час ділові люди можуть не лише зі свого офісу, а й з автомобіля, тенісного корту, просто під час прогулянки.

Все це стало можливим завдяки принципово новому зв'язку, впровадженням якого в Україні займається спільне українсько-європейське підприємство «Український мобільний зв'язок».

Цей вид зв'язку є найпопулярнішим, але водночас і найдорожчим в усьому світі. Дві тисячі харків'ян можуть стати його абонентами хоч сьогодні. Втім, черги за новим супертелефоном, очевидно, не буде. Поки що це задоволення обходитиметься клієнтам щомісяця у кілька тисяч доларів. Однак у майбутньому, на думку спеціалістів, тарифи можуть бути знижені, і через пару років за прогнозами зв'язківців 20 відсотків населення майже усіх обласних центрів зможуть користуватися таким телефоном.

На церемонії відкриття мобільного зв'язку у Києві Президент України у лічені секунди зв'язався з Європою. У Харкові новинку випробували на «більш важливій» лінії: вирішили по телефону розшукати представника Президента області в одному із найвіддаленіших районів. Фокус вдався. Та все-таки жаль, що до провідного центру розроблення космічного зв'язку, управління ракетами стратегічного призначення відносно простенький телефонний зв'язок проходить з-за «бугра».

Микола КОСИЙ.

Харків.

ЧИ ВИРОСТУТЬ З ЗЕМЛІ ГРОШІ?

Кабінет міністрів Республіки Узбекистан обговорив проект двох нових документів. Перший з них передбачає заходи з розвитку фермерських тваринницьких господарств. У країні в цьому досвід є. Досить сказати, що майже три чверті м'яса дають особисті господарства. Але фермери-тваринники мають великі проблеми. Насамперед — нестача кормів, техніки, приміщень. Землі, відведеної фермерам під кормові культури, явно не вистачає. Вони змушені купувати корми на стороні, частіше всього на ринку за готівку. А банки тримають готівку під великим замком. Система угод, які фермери досі змушені укладати з колективними господарствами, ставить їх у кабальні умови: фермер зобов'язаний продавати рівно половину продукції колгоспові за найнижчими цінами. Інакше у нього відберуть землю, не дадуть комбікорми, мінеральні добрива, рільничу техніку.

Проблеми

Новий документ дасть фермерові свободу, якою є право володіння землею. 100 тисяч гектарів ріллі передається фермерам-тваринникам. В умовах Узбекистану, де частка зрошуваного землеробства обмежена, це доволі значна цифра. Крім того, колгоспний «оброк» — здачу йому половини продукції буде скасовано, тобто фермер вільно може реалізувати свій товар, де хоче й кому захоче.

Будівництво корівників й кошар держава бере на себе. Фермер отримає готовий комплекс й почне за нього розплачуватися тільки через п'ять років і на вельми вигідних умовах. Уряд розуміє, що подібні пільгові кредити уразливо вдарять по бюджету, та, з іншого боку, тваринництво має найвищий коефіцієнт віддачі, а тепер, коли Узбекистан майже половину м'ясо-молочної продукції змушений ввозити з-за кордону, такий ризик здається цілком виправданим.

Другий документ, проект якого обговорено урядом, присвячений питанням рільництва. Як відомо, узбецький уряд критикували за повільність реформ не лише на макроекономічному рівні, але й на більш низьких щаблях. Та досвід показав, що така повільність не завдала особливої шкоди. Киргизстан, приміром, ліквідувавши швидкоруч усі колгоспи, залишився без половини поголів'я худоби. А в Узбекистані почали з ліквідації радгоспів. Але не всіх, а тих, хто сидів на державній дотації, переводячи їх у форму сільськогосподарських кооперативів, сімейних орендних господарств тощо. Зараз в країні залишилося близько сотні радгоспів, зовсім непоганих за всіма показниками, але їх чекає така ж доля — будуть ліквідовані до вересня цього року.

З колгоспами значно складніше, хоча нові зміни торкнулися й їх структури. Багато з них вже встигли змінити вивіску, перетворившись на аграрні асоціації й товариства. Управлінський персонал скорочено в півтора раза. Але колишні апетити все ж залишаються. Це можна бачити щодо реформ. Та що не кажи, сфера впливу бувалих раїсів (голів) різко звужується. Дедалі більше стає приватизованих об'єктів, серед них і збиткових тваринницьких ферм. Росте частка приватного сектора в сільській місцевості. Держзамовлення скасовано на всі види сільгосппродукції, крім бавовни й зерна, котрі поки що залишаються під жорстким контролем держави, хоча й тут зроблено деяке послаблення — до 25 відсотків урожаю бавовни господарства можуть реалізувати самі, але за умови виконання держзамовлення.

Майбутня постанова передбачає ліквідацію місцевих агропромів, що після солідного скорочення штатів візьмуть на себе роль представників агросервісу, тобто працюватимуть на підставі угод з кооперативами, орендними, сімейними господарствами, простіше кажучи, переходити на «підніжний корм» — бігати й діставати все, що потрібно селянам. Чи реально це, покаже час. У кожному разі фахівці вважають перетворення місцевих агропромів у фірми агросервіса лише за черговий крок, з яких випливатимуть більш серйозні заходи зі створення конкурентного середовища на селі. Що ж, обережність не завадить, бо ринок в Узбекистані, як заявив керівник країни І. Каримов, здійснюватиметься поетапно, без поспіху і, найголовніше, — не шоковими методами. Коли врахувати, що більш як 60 відсотків населення Узбекистану мешкає в сільській місцевості, соціальна спрямованість усіх реформ стає зрозумілою. Навіть ті колгоспи, що найрадикальніші економісти вимагають геть скасувати, сьогодні, як не є, та дають заробляти багатьом селянам, котрі в переважній більшості навряд чи стануть фермерами-одноосібниками. Перш ніж ліквідувати колгоспи, потрібно створювати додаткові робочі місця. В країні є власна програма «малої індустріалізації села», що вже діє. Тут пріоритет віддано компактним цехам й заводам з перероблення сільськогосподарської продукції.

Та всього цього замало. А ті два документи, проекти яких обговорені урядом Узбекистану, сприятимуть, треба думати, заповненню прогалин. Радує ще одна обставина: проекти урядових постанов обговорені за участю представників фермерства, аграрних асоціацій і товариств, які допомогли внести серйозні корективи.

Зульфія РАСУЛІ.

Ташкент.

А як у них!

«МЕРСЕДЕСИ» ВЖЕ НЕ «СВІТЯТЬ»

Китай має намір ще більше посилити кампанію проти корупції, яка з переходом країни до ринкової економіки стала особливо розїдати китайське суспільство. Про це свідчить розповсюджене в Пекіні комюніке пленуму Центральної комісії КПК з перевірки дисципліни, де розглядалися «проблеми боротьби з розкладанням». Задля збереження стабільності, забезпечення просування реформ, економічного зростання і реалізації політики відкритості перед зовнішнім світом боротьба проти корупції має вестися рішуче і ефективніше, наголошується в ньому.

Починаючи з нинішнього року, багато китайських чиновників повітового рангу й вище зіткнуться з жорсткими обмеженнями, які внесуть корективи в їхнє колишнє начальницьке життя. Зокрема, згідно з положеннями, висунутими ЦК КПК та схваленими на пленумі Центральної комісії КПК з перевірки дисципліни, представникам номенклатури заборонено купувати або міняти старі автомашини на імпортні лімузини, не дозволено, «використовуючи службове становище», брати напрокат машини чи то гроші на їхнє придбання у підприємств або ж підлеглих установ. Їхнє «крісло» більше вже не допоможе їм купувати будинки за ціною, нижчою від установленої Держрадою КНР. Їм приписано бути ощадливими під час улаштування різних публічних заходів, категорично заборонено витрачати на це державні кошти, використовувати казенні гроші на спорудження будинків для родичів та «отримання особистої вигоди».

Як відзначають місцеві спостерігачі, такі заходи можуть викликати невдоволення серед величезної маси китайських чиновників, які звикли жити, правити й розпоряджатися на місцях на свій розсуд, часто мало лякаючись грізних окриків з центру. Цей чинник може внести певне дестабілізуюче начало в сучасне життя Китаю, чого так побоюються центральні власті, вважають спеціалісти. Чиновники навряд чи погодяться мирно відмовитися від «благ», які їх вони розглядають як «належне» доповнення до своїх відповідальних постів.

Володимир ФЕДОРУК.

Власкори повідомляють

У НАС СЕКСУ НЕМАЄ?

На таджицькому телеекрані не з'являться більше фільми з «суничкою». Прийнятий днями указ Президії Верховної Ради республіки вимагає не допускати використання телебачення для пропаганди еротики. Такі обмеження запроваджують і щодо сюжетів, які пропагують любов до спиртного та інші згубні звички.

Аби надати такому рішенню благопристойного, демократичного вигляду, слово «заборонити» в тексті указу не використано. Йдеться про «упорядкування» діяльності телебачення і радіо.

Юрій КУШКО.

Фотофакт

ПОДОРОЖУЙТЕ РАЗОМ З ТВАРИНАМИ

Ті, хто має вірних чотириногих друзів і полюбляє подорожі, часто стикаються з дилемою: як поєднати дві пристрасті, коли не у всіх готелях влаштовують на ночівлю людей і тварин. Немає проблем, якщо поїхати, наприклад, до Будапешта, де можна зупинитися у готелі «Лайка».

На знімку: привітні тварини зустрічатимуть вас від самого входу і проведуть до вашого номера. А чотириногого друга, з яким ви вирушили у мандрівку, оселять в одному номері з господарем, за що навіть не доведеться доплачувати.

Фото ІТАР-ТАРС.

Продиктовано в номер

Не поспішати, але й не зволікати

Питання надання пакету допомоги Україні обговорювали під час зустрічі у Люксембурзі міністри закордонних справ держав Європейського Союзу. Глави зовнішньополітичних відомств також розглянули можливість вступу до ЄС низки країн Центральної та Східної Європи. На думку експертів Комісії ЄС, нині не варто штучно пришвидшувати процес інтеграції. Проте й зволікати з цим також недоцільно. Остаточне рішення щодо цього поки що не прийнято.

Участь бундесверу в миротворчих операціях —

центральне питання німецької зовнішньої політики. Про це заявив канцлер ФРН Г.Коль. На його думку, діапазон завдань німецьких військовиків виходитиме в майбутньому за рамки потрібної оборони країни. За словами Г.Коля, Німеччина не може залишатися осторонь у той час, коли мова йде про мир і демократію в Європі та світі. Він також підкреслив, що ФРН відчуває відповідальність за майбутнє планети й надалі братиме участь в операціях ООН.

Нові бомбові удари?

Генеральний секретар ООН Б.Галі звернувся до НАТО з проханням схвалити план завдання нових бомбових ударів з метою захисту зон безпеки у Боснії і Герцеговині. На думку держсекретаря США У.Крістофера, напад сербських військ на Горажде є злочином, за який треба карати. Американський міністр оборони У.Перрі, в свою чергу, повідомив, що Вашингтон розглядає нові військово-політичні заходи щодо ситуації, яка склалася у Боснії і Герцеговині.

Москва — як Мекка

До російської столиці прибув глава Організації визволення Палестини Я.Арафат. Програмою візиту передбачено його зустрічі з Президентом Б.Єльциним, міністром закордонних справ А.Козиревим, главою російського парламенту І.Рибкіним. Під час бесід сторони обговорюватимуть становище, яке склалося на Близькому Сході, і стан ізраїльсько-палестинських відносин. Незабаром до Москви прибуде прем'єр-міністр Ізраїлю І.Рабин.

Хочуть і надалі бути незалежними

«Ми сподіваємося і надалі зберегти державність Білорусі та її інституцій», — заявив голова Національного банку країни С.Богданкевич. На його думку, узгодження кредитно-грошової політики Білорусі з Москвою має відбуватися з правом білоруського Національного банку здійснювати емісію російських рублів на території Білорусі. Проте заступник міністра фінансів Росії А.Казьмін вважає, що більшість підприємців у Білорусі не готові до жорсткого контролю російського фінансового відомства.

Пекін настроєний оптимістично

Китай сподівається на розвиток якомога тісніших зв'язків з центральноазіатськими державами. Про це заявив під час свого візиту до Узбекистану прем'єр Держради КНР Лі Пен. На думку китайського керівника, економічні труднощі, які переживають нині країни Центральної Азії, мають тимчасовий характер.

«Абхазія для Грузії ще не загублена»,

— заявив глава грузинського парламенту Е.Шеварднадзе. Тбілісі погоджуватиметься на будь-який миротворчий план, який враховуватиме бажання Грузії зберегти територіальну цілісність. Нещодавно особистий представник Е.Шеварднадзе прибув до Москви, щоб обговорити варіант врегулювання грузино-абхазького конфлікту, запропонований під час зустрічі глав держав СНД. Е.Шеварднадзе вважає, що економічна інтеграція може бути головним гарантом стабільності на всьому постімперському просторі.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

ЕФЕКТ ШКІДЛИВИХ ВИКИДІВ

Шляхи інтегрування економічної і екологічної реформи в Україні

Екологія

Тривалий час економікна України централізовано формувалася із величезними структурними диспропорціями. Успадковані екологічні проблеми є насамперед наслідком неправильного використання природних ресурсів.

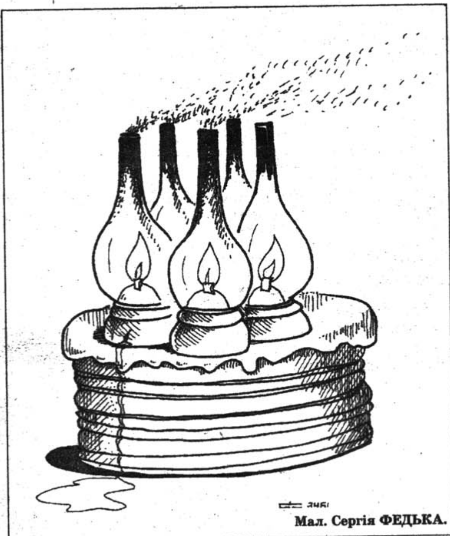
Неефективна економічна система з нічийною власністю, адміністративним перерозподілом коштів сприяла неекономному використанню ресурсів та неефективному споживанню енергії у монополізованому виробництві. Питома вага важкої промисловості з її ресурсоємними технологіями в економіці України становить 61 відсоток валового внутрішнього продукту, коли в країнах ЄС — 34 відсотки. Енергоємність валового національного продукту в Україні серед інших країн колишнього Радянського Союзу найбільша. Вона у 9 разів вища, ніж у країнах — учасницях Організації Економічного Співробітництва і Розвитку (ОЕСР), майже в 4 рази вища, ніж у країнах, де доход на душу населення вищий за середній.

Саме цим пояснюється «український феномен» в економіці, коли за світових цін мізерна зарплата і товарний дефіцит. Ця сама причина є ключем і до визначення шляхів та способів проведення економічної реформи.

Перехід від централізованого планування до ринку має сприяти і поліпшенню навколишнього середовища шляхом застосування жорстких покарань за масове необгрунтоване витрачання ресурсів.

До головних чинників, які можуть сприяти поступу в економіці й поліпшенню стану навколишнього природного середовища, можна віднести припинення політичного й адміністративного втручання в ціноутворення і формування зарплати, запровадження заохочувальної системи податків і платежів, вирівнювання економічними методами стартових умов державних підприємств і галузей, ліквідацію взаємозв'язку цін і доходів та матеріальних витрат, демонополізацію і реструктуризацію виробничого потенціалу,обмеження доступу підприємств до урядових грошей (бюджетні обмеження) і скасування субсидій на використання таких природних ресурсів, як енергія, корисні копалини і вода.

Спад виробництва істотно зменшує шкідливі викиди. Ринкові реформи дають змогу зберегти і закріпити цей ефект протягом десятиліття, сприяючи зрушенню у бік ресурсозбережних і чистих технологій та видів діяльності. В міру оновлення промислового капіталу викиди більшості речовин, що забруднюють повітря, можуть бути стабільні або навіть зменшені за умов швидкого економічного розвитку. Меншою мірою перебудова в промисловості зачіпатиме скиди у воду, джерелом яких є здебільшого сільське господарство, домашні господарства і комунальні служби. Тому основна увага в довгостроковій перспективі зміщуватиметься — з повітря на воду.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

У процесі економічних реформ можуть виявитися переваги стимулювання інвестицій в охорону навколишнього середовища для приватного сектора, а особливо, коли він зможе забезпечити зменшення несприятливих наслідків. Інвестиції в охорону навколишнього середовища в промисловому та енергетичному секторах мають відповідати принципові найменших витрат і процесові прийняття рішень у приватному секторі. В цілому інтеграція екологічних потреб до структури секторальної політики є ключовим чинником поліпшення стану навколишнього середовища. Скасування субсидій на енергію призведе до зменшення її споживання, сприятиме запровадженню нових ресурсозбережних і більш чистих технологій.

За умов різкої нестачі наявних ресурсів посилюватимуться суперечності між економічними та екологічними інтересами. Деякі із старих підприємств продовжуватимуть роботу, бо закриття їх пов'язане зі значними соціальними втратами. Від таких підприємств треба вимагати природоохоронних заходів, що не потребують великих фінансових вкладень. На більшості старих підприємств покращання можна досягти просто завдяки «ефективному веденню господарства» (ретельніший ремонт, боротьба з втратами, встановлення більш досконалої регулювальної і контрольної апаратури, переорієнтація на жорсткіші стандарти в управлінні виробництвом і технологіями). Ці заходи дуже важливі, бо великомасштабне впровадження чистих технологій не можна здійснити доти, доки не будуть створені нові ринки збуту для різних видів продукції і не буде забезпечено економічну дієздатність підприємств.

Приватизація сприятиме ринковим реформам. Уряд може прискорити приватизацію і сприяти прогресові в охороні навколишнього середовища, встановлюючи чіткі правила щодо відповідальності за заподіяння збитків (шкоди) навколишньому середовищу в минулому і накладаючи на нових власників підприємств відповідальність за всі викиди речовин-забруднювачів внаслідок їхньої діяльності. В багатьох випадках державі варто було б узяти на себе відповідальність за заподіяння збитків навколишньому середовищу в минулому. Потрібно негайно зробити ревізію балансів (інвентаризацію) в галузі охорони навколишнього середовища, з тим щоб відокремити забруднення, зроблені в минулому, від теперішніх. А коли виробництво на приватизованих підприємствах не відповідатиме стандартам, варто з розбивкою на фази вводити більш суворі стандарти щодо викидів.

У перспективі структурна перебудова промисловості сприятиме зменшенню впливу шкідливих викидів на здоров'я людей у конкретному регіоні в міру того, як працівники неефективних і шкідливих виробництв, що підлягають закриттю, діставатимуть альтернативні можливості працевлаштування, економічна активність набиратиме темпів, а в підприємств, що збереглися, з'являться кошти для інвестицій у нові технології.

Впровадження екологічного й технологічного аудиту сприятиме отриманню основних даних про несприятливі підприємства для приватизаційної діяльності, накресленню завдань на короткостроковий період.

У економічній системі, зорієнтованій на досягнення валових показників виробництва, на захист природного середовища держава виділяла менше, ніж піввідсотка валового національного продукту, що зовсім не відшкодовувало збитки і втрати від техногенного навантаження. Економічна відповідальність підприємств за забруднення навколишнього середовища досі була символічною і не перевищувала 1,5—2,0 відсотки прибутку.

Формування нового економічного механізму природокористування та фінансування природоохоронних заходів за переходу до ринкових відносин має стати органічною складовою системи управління і регулювання економіки.

Головними складовими економічного механізму мають бути:

плата за спеціальне використання природних ресурсів;

плата за забруднення навколишнього природного середовища;

система фінансування і кредитування природоохоронних заходів (державний і місцеві бюджети, природоохоронні фонди, банки, кошти підприємств, іноземні інвестиції тощо).

Для забезпечення досягнення програмних цілей та створення системи фінансування природоохоронних заходів потрібно встановити фіксовану частку витрат державного бюджету на природоохоронні заходи щодо валового національного продукту. За розрахунками Мінприроди і Мінекономіки України вона може і повинна становити не менш як 0,9—1,0 відсотка ВНП. Переважна частка цих коштів має надходити від плати за спеціальне використання природних ресурсів (води, корисних копалин та ін.) та плати за землю. Решту природоохоронних витрат слід здійснювати за рахунок місцевих бюджетів, екологічних фондів, власних коштів підприємств. Слід також заохочувати розвиток екологічного підприємництва, кредитування банками природоохоронних інвестицій.Враховуючи сучасний екологічний стан України, потрібно збільшити загальну частку природоохоронних витрат до 3—5 відсотків ВНП.

Кошти державного бюджету України на природоохоронні заходи треба зосередити в окремому розділі і спрямовувати їх на фінансування пріоритетних загальнодержавних і регіональних програм та заходів. Спорудження природоохоронних об'єктів за рахунок централізованих капітальних вкладень має здійснюватися за державними контрактами. Захист коштів від інфляції мають забезпечити екологічні фонди й банки. Слід також створити сприятливий інвестиційний клімат і ефективну систему реалізації іноземних інвестицій як у цілому в економіку України, так і в охорону навколишнього природного середовища.

Василь ШЕВЧУК,
заступник міністра охорони навколишнього природного середовища України, доктор економічних наук

Колонка власкора

А почалося з сірника

Після зими Херсон вигляд мав непривабливий: сміття на вулицях, затоптані газони, поламані огорожі й ліфти. З порушників санітарії, підприємств і організацій стягнуто 20 мільйонів карбованців штрафу. Однак ні санітарна служба, ні санітарна міліція не змогли закликати нечупар до порядку. Бо штрафи, як відомо, вони платять не з власної кишені.

На свідомість городян, здається, вплинув незвичайний для нас випадок, про який повідав директорові Херсонського морського порту Юрій Тутушкін після повернення делегації області з китайської провінції Шаньдун. Херсонця оштрафувала міліція лише за те, що кинув сірник на асфальт.

Цей агітаційний факт, наведений на нараді у міськвиконкомі, дав поштовх проведенню суботника у місті. Воно стало чистішим і привабливішим.

Дорога отрута

5 тонн канцерогенних хімічних речовин, що надійшли на адресу місцевого малого підприємства «Херсонес», викликали серед городян легку паніку.

Як повідомили в обласній прокуратурі, небезпечний вантаж відправила німецька фірма «Ганналора Зібранте». Наші підприємці «клюнули» на зовні вигідний контракт і, на жаль, не надали серйозного значення застереженню прокуратури про те, що проти менеджерів цієї фірми порушено кримінальну справу на її батьківщині у зв'язку з незаконною торгівлею токсичними отруйними речовинами. Таке повідомлення надіслали херсонцям колеги з міста Дессау. Польські митники теж зафіксували маршрут шкідливого для здоров'я людей вантажу. Але токсичний товар благополучно перетнув український кордон. Нині розв'язується питання про утилізацію товару. За ввезення шкідливих відходів на територію країни природоохоронна прокуратура області пред'явила МП «Херсонес» претензію на суму понад мільярд карбованців.

Мандат, соя і суд

Суворовський народний суд Херсона задовольнив позов директора Каховського агроцентру «Таврія-Айова» Андрія Снігача до редакції місцевої газети «Новий день» і автора статті, яка, на думку позивача, компрометує його і завдає моральної шкоди. Винні мають сплатити Снігачу 6 мільйонів карбованців.

У публікації «Форс-мажор «Таврія-Айова» 26 березня цього року газета нагадала читачам про малоефективну роботу спільного українсько-американського підприємства з вирощування сої та її перероблянння. Фактично це формування не виправдало надій, що їх покладали на нього навіть керівники області. Про організаційні неполадки на підприємстві, невисоку врожайність сільськогосподарських культур (сусідні колгоспи одержали з кожного гектара по 20 сої і більше центнерів без допомоги американців і зайвих затрат) у квітні минулого року розповідав і «Голос України» у матеріалі «Привіт з Айови від корови». Та, як то кажуть, дорога ложка до обіду. Використовувати факти більш як річної давності наша Феміда, очевидно, не дозволяє.

Незважаючи на «компрометацію» та образи, яких начебто завдала йому популярна газета, другий секретар відновленого обкому КПУ Снігач усе ж виборов депутатський мандат. Тепер він, напевне, покине невдячну справу вирощування сої і, сподіваємося, зможе проявити себе в парламенті. Втім, крапку в цій невеселій історії поставить обласний суд.

Залишився козел Тимко

Після повернення з Києва радість директора агробіостанції педінституту Миколи Булди від того, що його обрали членом ради ботанічних садів України, розвіялась. Його господарство знову спустошили крадії. Останнім часом гребуть вони усе — качок, кролів, трактори, причіпні візки, лопати... Нині поцупили 200 метрів стилізованої залізної огорожі, яка прикрашала станцію з фасаду.

— Від нашого господарства можуть залишитися самі ріжки та ніжки, — сумно пожартував декан природничого факультету інституту Микола Москов. — Залишився хіба що грізний цап Тимко, улюбленець студентів, продукт схрещення гірського барана і свійської вівці, до якого злодії просто бояться підступитись. А коли серйозно, то біди агростанції пов'язані з браком коштів на утримання воєнізованої охорони, належну огорожу для цієї оази посеред міста.

Слово — не горобець

На студентське весілля, що відбувалося в херсонському кафе «Океан», несподівано завітав міністр освіти України Петро Таланчук разом з керівниками обласної держадміністрації. Він поздоровив Вікторію Горобець і Андрія Примакова не тільки з урочистою подією, а й з майбутнім новосіллям. Міністр пообіцяв симпатичній парі квартиру.

Уже з місяць, як столичний гість повернувся до Києва, а добрий жест його не забувся. Каховська міськрайгазета (студентка В.Горобець — з Каховки) надрукувала інформацію про згаданий приємний факт, сподіваючись, що колись обіцянка щодо квартири стане реальністю. А один з викладачів педінституту зателефонував до корпункту «Голосу України» і повідомив, що добрий приклад міністра мають наслідувати місцеві керівники, адже в названому інституті без квартир 3 професори, десятки викладачів, близько 2000 студентських сімей області теж потребують житла...

Іван КАЛИНИЧЕНКО.

Херсонська область.

Наука: точка зору

ШЛЯХ ДО РИНКУ

або Ще раз про стратегію соціально-економічного розвитку України

Колектив авторів Інституту економіки АН України під керівництвом академіка І. Лукінова розробив і запропонував «Стратегію соціально-економічного розвитку України». Пропонуємо відгук на неї теоретиків і практиків з Тернопільщини.

Фундаментальні дослідження економічних процесів періоду 1987—1990 років в Україні показали, що економічна політика типу «шокової терапії» фактично була нав'язана державі ззовні. Як засвідчила практика, дублювання цієї політики на початку 1992 року з повторенням елементів інфляційної політики Росії спричинила негативні наслідки для нашої держави.

Цей шлях постійно віддаляв економіку України від сучасної ринкової економіки. Ряд зарубіжних експертів, у тому числі група «Адженда», що була створена спеціально в жовтні 1991 року в Австралійській академії наук з метою аналізу соціально-економічного стану посткомуністичних країн та вироблення ефективних програм їх переходу до ринкової економіки дотримувались на той час двох шляхів перетворення економіки: шокової терапії та поступового переходу до ринкових відносин.

Спотворена тоталітаризмом модель нашої економіки не мала і не має аналогів у світі. Через це шляхи переходу до ринку вимагають нетрадиційних наукових підходів, прогнозування, врахування психології людей, їх світогляду. Власне ці упущення сьогодні надолужують розробки Інституту економіки АН України, об'єднані під назвою «Стратегія соціально-економічного розвитку України». В них висвітлені цілі та засоби їх досягнення, шляхи налагодження і функціонування ефективних валютно-фінансової, цінової і кредитної систем, необхідність здійснення структурної переорієнтації економіки, змін у системі державного і господарського управління економічними процесами, формування ринкової інфраструктури, соціальної політики на перспективу.

На наш погляд, пропоновані творчим колективом дослідження потребують не так критики, скільки реальної підтримки і сприяння в розробці конкретних механізмів, впровадження згаданих наукових розробок у життя.

Автори «Стратегії...» наголошують на багатьох важелях досягнення цілей, в т. ч. — на стабілізації валютно-фінансової системи, поліпшенні торговельного балансу.

На думку авторів, у сфері грошової політики і валютного регулювання, прискорення приватизації відповідну роль повинна відіграти реальна цінова політика щодо землі та її приватизація.

У розробках розкрито шляхи і методи приватизації. Але, на нашу думку, темпи приватизування, передбачені державними та регіональними аналогічними програмами, надзвичайно повільні. Розтягуючи процес приватизації, ми тим самим сприяємо «прихватизації».

Енергоресурси — найважливіша проблема функціонування народно-господарського комплексу. Україна має змогу забезпечити себе ними. Але непродумані рішення Верховної Ради про мораторій на розширення потужностей атомних станцій, відсутність законодавства про розвиток власної енергетики, в т. ч. і нетрадиційної, сприяє «енергетичній лихоманці».

Як нам здається, для зменшення енергозатрат потрібно передусім залучити на взаємовигідних умовах зарубіжних інвесторів. І, звісно, здійснити структурну перебудову економіки, враховуючи наявність місцевої сировини, енергії, кадрового потенціалу.

Значну увагу в «Стратегії...» приділено розв'язанню проблем вдосконалення та впровадження реформ у сільському господарстві. Названо причини його деградування, а заодно намічено першочергові дії зі стабілізування та розвитку агропромислового комплексу, напрями й етапи земельної реформи, стратегію і тактику перетворення відносин і форм господарювання.

Увесь комплекс передбачених «Стратегією...» заходів дасть змогу до мінімуму скоротити негативний технологічний вплив на навколишнє середовище та людину, змусить товаровиробників перш ніж випускати продукцію подумати про екологічну безпеку виробництва.

Реформування економіки України неможливе без дієвої зовнішньоекономічної політики держави. В розробках відмічено, що держава насамперед повинна виробити чітке антидемпінгове законодавство, реально контролювати чинні закони, стосовні зовнішньоекономічної діяльності.

Авторами «Стратегії...» розглянуто аспекти соціальної політики, запропоновано шляхи виходу із нинішнього становища.

Отже, необхідно на основі творчих положень «Стратегії соціально-економічного розвитку України» розробляти цільові комплексні програми дальшого поступу економіки, спрямованої на добробут нації, процвітання народу.

Богдан АНДРУШКІВ,
керівник Західного центру Академії економічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України;

Богдан ФЕДИШИН,
завідувач відділом управління економіки Тернопільської облдержадміністрації.

Культура

«Цьом-цьом, па-па» — Ірчик в нас така

«Цьом-цьом, па-па» — назва цієї пісні, що виконує відома львівська естрадна співачка Ірчик, озаглавила першу її аудіокасету, яка побачила світ минулого року.

Молода виконавиця часто виступає з концертами, голос її звучить по радіо й телебаченню. А скоро прихильники естради почують і побачать Ірчик з новим репертуаром і у дещо новому образі.

На знімку: львівська естрадна співачка Ірчик.

Фото Володимира ЦЕСЛЯКА.

(Укрінформ).

Найсхідніший потребує підтримки

Наприкінці минулого року в Донецьку відкрито новий навчальний заклад — перший в області український гуманітарний колегіум.

Освіта

Цій події передувала копітка робота. Ще на початку 1993 року виконком Ворошиловської райради міста за активної участі місцевої «Просвіти» розробив і прийняв концепцію розвитку освіти, складовою частиною якої стала науково обгрунтована і фінансово підтримана програма. Згідно з нею у Донецьку відкрито так званий вольдорський (за методикою виховання у Німеччині) дитсадок, навчально-виховний комплекс, прогімназію, грецьку, вірменську, єврейську, німецьку недільні школи. І ось, зрештою, — український колегіум.

— Наш навчальний заклад має забезпечити найкращі умови для гуманітарного розвитку дитини, опанування нею духовної спадщини українського народу, світової культури, — розповідає голова виконкому райради народних депутатів Анатолій Михненко. — Залучаємо до роботи найкращих викладачів — професорів, доцентів місцевого університету, досвідчених вихователів, учителів міста, які, до речі, працюють за авторськими програмами. Психологічна служба колегіуму спільно із кураторами класів складає індивідуальні програми розвитку дітей, за якими надалі формують систему педагогічних дій стосовно кожного учня. Колегіанти вивчають англійську мову, латину. Для хлопців та дівчат укладаємо диференційовані виховні та навчальні програми. Національне світовідчуття розвивають українознавчі студії. На заняттях з літератури діти вчаться відчувати красу рідного слова, на уроках музичної культури — співають народних пісень, вивчають класичну музику, опановують українські народні інструменти. А ще вчимо їх малярства, народних ремесел.

Інтерес у батьків до першого на Донеччині українського гуманітарного колегіуму — величезний. Усі три групи (від 5-ти до 7-ми років) переповнені. А охочих — вистачає.

Певна річ, колегіум має чимало проблем. Ще не закінчено ремонт приміщення, нерідко у стінах закладу з вуст самих педагогів лунає чужа мова, незадовільне й матеріальне забезпечення...

— Для повноцінного функціонування найсхіднішого в Україні національного гуманітарного колегіуму, для становлення національної школи у Донбасі потрібна допомога, — констатує заступник голови обласного товариства «Просвіта» Марія Олійник. — І перші таку допомогу нам подали освітяни Львівської та Івано-Франківської областей, подарувавши колегіуму науково-методичну, релігійну, музичну і художню літературу, рушники, вишивки, писанки... А нещодавно надійшла приватна допомога від тернопільців пані Гусевої, Гремалюк, Базар. Щира їм дяка за посилки!

Є, відома річ, проблеми, що їх українська громада міста, області може і має розв'язувати на місцевому рівні. І все ж, колектив колегіуму звертається до всіх, хто не байдужий до національного відродження Донеччини, по підтримку і допомогу.

Адреса українського гуманітарного колегіуму: **340050, Донецьк, вул. Шекспіра, 11-А, тел. 93-03-79.**

Юрій ДОЦЕНКО.

Донецьк.

Держмитком попереджає: «липа» не проходить

Право

Останнім часом почастішали випадки незаконного вивезення валюти за межі України. Це явище набирає масового характеру. **Лише за період з 21 березня по 10 квітня цього року громадяни намагалися вивезти з України майже 600 тисяч доларів США, понад 170 тисяч марок ФРН, 40 мільйонів російських рублів тощо. Це те, що вдалося затримати!**

Отже, у певної частини наших співвітчизників валюта є і її хочеться прихопити з собою більше, аніж дозволено законом. Нагадаю, кожний громадянин має право вивезти без відповідних банківських документів чи в'їзної декларації до 400 американських доларів або відповідний еквівалент іншої валюти — марки, леї, франки тощо. Хочеш взяти з собою більше — подай документа. Раніше спритники не дуже обтяжували себе пошуком тих документів. «Наднормову» валюту від митників просто приховували. Хто у валізках, хто у плавках і шкарпетках, хто в колесах ручних візків, спинках пасажирських крісел...

Але й митники «насобачилися». Дедалі частіше маємо повідомлення з митниць про вилучення у громадян валюти, котру ті намагалися перевезти у найпотаємніших і найінтимніших місцях. Ось днями з таких, даруйте, місць у двох жінок було вилучено 5 тисяч американських доларів. З'являються й сучасні прилади. Нещодавно на Бориспільській митниці за допомогою апарату Хай-Скем було виявлено 40 п'ятирубльових золотих царських монет у банці з консервованими абрикосами.

А якщо так, то потенційні порушники митних правил й контрабандисти змінюють тактику: заручаються «липовими» в'їзними деклараціями, мовляв, таку суму валюти вони ввезли в Україну, отже, мають право й вивезти. Купити таку «декларацію» можна на «чорному ринку» за 25—50 доларів (3 відсотки від зазначеної у декларації суми).

Але й цей хід ділків, як стверджує начальник Управління боротьби з контрабандою і порушеннями митних правил Держмиткому України Станіслав Винник, його колеги «розкусили». Вони уже виявили фіктивні декларації із підробленими печатками Мостиської, Волинської митниць і запевняють, що відрізнити такий «липовий» папір від справжнього їм неважко. Доказ цього — десятки заплаканих громадян, котрі оббивають пороги митниць, Держмиткому, стверджуючи, що вони не знали про фіктивність куплених ними ж у ділків «декларацій». І плакати є чого: пропала валюта, яку кортіло незаконно вивезти, пропали 25—50 доларів, сплачених за фіктивний папірець, та ще й штраф розміром 200 офіційно встановлених мінімальних зарплат. А якщо сума вилученої валюти велика, то ще й — кримінал.

Втім, Держмитком попереджає не тільки легковажних громадян, котрі спіймалися на гачок ділків, а й бізнесменів і комерсантів на широку ногу. Судячи зі слів Станіслава Винника, ці люди, намагаючись переправити товари за межі України поза митним контролем, також опиняються в ролі ошуканих. Адже найняті ними водії автовантажівок, котрі обіцяють об'їхати митні пости, таки потрапляють до рук правоохоронних органів. Мало того, що пропадає товар і мусиш платити до 60 мільйонів карбованців штрафу, то ще й самі водії ошукують бізнесменів, стверджуючи, що отримана ними за послуги валюта пішла до кишень митників чи інших правоохоронців. За цього, звісно, накручують ціни на свої послуги, і часом вони сягають тисячі доларів за ходку.

Цим ризик бізнесменів не закінчується. Адже й по інший бік кордону є митники і прикордонники, котрі послуговуються ще суворішими санкціями. Скажімо, згідно зі статтею 276 Митного кодексу Росії за позамитний товар потрібно заплатити штраф розміром від 100 до 300 відсотків його вартості, весь товар і транспортний засіб, яким його незаконно перевозили, конфіскують.

То чи є сенс ризикувати?

«Є!» — можуть заперечити, прочитавши ці рядки, окремі «вовки» нашого так званого бізнесового світу, котрі, певен, знаходять лазівки як у чинному законодавстві, так і на наших прозорих кордонах. Підкупивши, звичайно, державних чиновників. Але це вже тема іншої публікації. А поки що Держмитком попереджує...

Анатолій БЕНЬ.

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО МІЖНАРОДНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ АРБІТРАЖ

Цей Закон виходить з визнання корисності арбітражу (третейського суду) як методу, що широко застосовується для вирішення спорів, які виникають у сфері міжнародної торгівлі, і необхідності комплексного врегулювання міжнародного комерційного арбітражу в законодавчому порядку; враховує положення про такий арбітраж, які є в міжнародних договорах України, а також в типовому законі, прийнятому в 1985 році Комісією ООН з права міжнародної торгівлі і схваленому Генеральною Асамблеєю ООН для можливого використання державами у своєму законодавстві.

РОЗДІЛ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Сфера застосування

1. Цей Закон застосовується до міжнародного комерційного арбітражу, якщо місце арбітражу знаходиться на території України. Однак положення, передбачені статтями 8, 9, 35 і 36 цього Закону, застосовуються і в тих випадках, коли місце арбітражу знаходиться за кордоном.

2. До міжнародного комерційного арбітражу можуть за угодою сторін передаватися:

спори з договірних та інших цивільно-правових відносин, що виникають при здійсненні зовнішньоторговельних та інших видів міжнародних економічних зв'язків, якщо комерційне підприємство хоча б однієї із сторін знаходиться за кордоном, а також

спори підприємств з іноземними інвестиціями і міжнародних об'єднань та організацій, створених на території України, між собою, спори між їх учасниками, а так само їх спори з іншими суб'єктами права України.

3. Для цілей пункту 2 цієї статті, якщо:

— сторона має більше, ніж одне комерційне підприємство, комерційним підприємством вважається те, яке має найбільше відношення до арбітражної угоди;

— сторона не має комерційного підприємства, береться до уваги її постійне місце проживання.

4. Цей Закон не зачіпає дії будь-якого іншого закону України, в силу якого певні спори не можуть передаватися до арбітражу або можуть бути передані до арбітражу тільки згідно з положеннями, іншими, ніж ті, що є в цьому Законі.

5. Якщо міжнародним договором України встановлено інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві України про арбітраж (третейський суд), то застосовуються правила міжнародного договору.

Стаття 2. Визначення термінів та правила їх тлумачення

Для цілей цього Закону:

— «арбітраж» — будь-який арбітраж (третейський суд) незалежно від того, чи утворюється він спеціально для розгляду окремої справи, чи здійснюється постійно діючою арбітражною установою, зокрема Міжнародним комерційним арбітражним судом або Морською арбітражною комісією при Торгово-промисловій палаті України (додатки № 1 і № 2 до цього Закону);

— «третейський суд» — одноособовий арбітр або колегія арбітрів;

— «суд» — відповідний орган судової системи держави;

— термін «комерційний» тлумачиться широко і охоплює питання, що випливають з усіх відносин торгового характеру, — як договірних, так і недоговірних. Відносини торгового характеру включають такі угоди, не обмежуючись ними: будь-які торгові угоди про поставку товарів або надання послуг чи обмін товарами або послугами; угоди про розподіл, торгове представництво; факторні операції; лізинг; інжиніринг; будівництво промислових об'єктів; надання консультативних послуг; купівля-продаж ліцензій; інвестування; фінансування; банківські послуги; страхування; угоди про експлуатацію або концесії; спільні підприємства та інші форми промислового або підприємницького співробітництва; перевезення товарів та пасажирів повітрям, морем, залізничними та автомобільними шляхами;

— коли будь-яке положення цього Закону, за винятком статті 28, надає сторонам можливість приймати рішення з певного питання, сторони можуть доручити прийняття такого рішення будь-якій третій особі, включаючи установу;

— якщо в будь-якому положенні цього Закону є посилання на те, що сторони погодились або що вони можуть погодитися, або в будь-якій іншій формі є посилання на угоду сторін, така угода включає будь-які арбітражні правила, зазначені в цій угоді;

— коли в будь-якому положенні цього Закону, за винятком абзацу 1 статті 25 і пункту 2 статті 32, є посилання на позов, воно застосовується також до зустрічного позову, а коли в ньому є посилання на заперечення, воно застосовується до заперечення на такий зустрічний позов.

Стаття 3. Отримання письмових повідомлень

1. Якщо сторони не домовилися про інше:

— будь-яке письмове повідомлення вважається отриманим, якщо воно доставлено адресату особисто або на його комерційне підприємство, за його постійним місцем проживання або поштовою адресою; коли останні не можуть бути встановлені шляхом розумного наведення довідок, письмове повідомлення вважається отриманим, якщо воно надіслано до останнього відомого місцезнаходження комерційного підприємства, постійного місця проживання або на поштову адресу рекомендованим листом або будь-яким іншим чином, який передбачає реєстрацію спроби доставки цього повідомлення;

— повідомлення вважається отриманим в день такої доставки.

2. Положення цієї статті не застосовується до повідомлень у ході провадження в судах.

Стаття 4. Відмова від права на заперечення

Сторона, яка знає про те, що яке-небуть положення цього Закону, від якого сторони можуть відступати, або яка- небудь вимога, згідно з арбітражною угодою, не дотримані, і проте продовжує брати участь у арбітражному провадженні, не заявивши заперечень проти такого недотримування без невиправданої затримки, а якщо для цього передбачено будь-який строк, то протягом цього строку вважається такою, що відмовилась від свого права на заперечення.

Стаття 5. Межі втручання суду

З питань, що регулюються цим Законом, ніяке судове втручання не повинно мати місця, крім як у випадках, коли воно передбачене в цьому Законі.

Стаття 6. Органи для виконання певних функцій сприяння та контролю щодо арбітражу

1. Функції, зазначені в пунктах 3 та 4 статті 11, пункті 3 статті 13, статті 14, виконуються президентом Торгово-промислової палати України.

2. Функції, зазначені в пункті 3 статті 16 і пункті 2 статті 34, виконуються обласним, міським (міст Києва і Севастополя) судами, Верховним Судом Республіки Крим за місцезнаходженням арбітражу.

РОЗДІЛ II. АРБІТРАЖНА УГОДА

Стаття 7. Визначення та форма арбітражної угоди

1. Арбітражна угода — це угода сторін про передачу до арбітражу всіх або певних спорів, які виникли або можуть виникнути між ними в зв'язку з будь-якими конкретними правовідносинами, незалежно від того, чи мають вони договірний характер, чи ні. Арбітражна угода може бути укладена у вигляді арбітражного застереження в контракті або вигляді окремої угоди.

2. Арбітражна угода укладається в письмовій формі. Угода вважається укладеною в письмовій формі, якщо вона міститься в документі, підписаному сторонами, або укладена шляхом обміну листами, повідомленнями по телетайпу, телеграфу або з використанням інших засобів електрозв'язку, що забезпечують фіксацію такої угоди, або шляхом обміну позовною заявою та відзивом на позов, в яких одна із сторін стверджує наявність угоди, а інша проти цього не заперечує. Посилання в угоді на документ, що містить арбітражне застереження, є арбітражною угодою за умови, що угода укладена в письмовій формі і це посилання є таким, що робить згадане застереження частиною угоди.

Стаття 8. Арбітражна угода та пред'явлення позову по суті спору в суді

1. Суд, до якого подано позов у питанні, що є предметом арбітражної угоди, повинен, якщо будь-яка із сторін попросить про це не пізніше подання своєї першої заяви по суті спору, припинити провадження у справі і направити сторони до арбітражу, якщо не визнає, що ця арбітражна угода є недійсною, втратила чинність або не може бути виконана.

2. У разі пред'явлення позову, зазначеного в пункті 1 цієї статті, арбітражний розгляд проте може бути розпочато або продовжено і арбітражне рішення може бути винесено, поки спречання про підсудність чекають розв'язання в суді.

Стаття 9. Арбітражна угода та забезпечувальні заходи суду

Звернення сторони до суду до або під час арбітражного розгляду з проханням про вжиття забезпечувальних заходів та винесення судом ухвали про вжиття таких заходів не є несумісними з арбітражною угодою.

РОЗДІЛ III. СКЛАД ТРЕТЕЙСЬКОГО СУДУ

Стаття 10. Кількість арбітрів

1. Сторони можуть на власний розсуд визначати кількість арбітрів.

2. Якщо сторони не визначать цієї кількості, то призначаються три арбітри.

Стаття 11. Призначення арбітрів

1. Жодна особа не може бути позбавлена права виступати арбітром через її громадянство, якщо сторони не домовились про інше.

2. Сторони можуть за власним розсудом узгодити процедуру призначення арбітра чи арбітрів за умови дотримання положень пунктів 4 і 5 цієї статті.

3. В разі відсутності такої угоди:

— при арбітражі з трьома арбітрами кожна сторона призначає одного арбітра, і двоє призначених таким чином арбітрів призначають третього арбітра; якщо сторона не призначить арбітра протягом 30 днів після отримання прохання про це від другої сторони або якщо двоє арбітрів протягом 30 днів з моменту їх призначення не домовляться про призначення третього арбітра, на прохання будь-якої сторони арбітр призначається органом, зазначеним у пункті 1 статті 6;

— при арбітражі з одноособовим арбітром, якщо сторони не домовляться про вибір арбітра, на прохання будь-якої сторони арбітр призначається органом, зазначеним у пункті 1 статті 6.

4. Якщо під час процедури призначення, узгодженої сторонами:

— одна із сторін не дотримується такої процедури; або

— сторони або два арбітри не можуть досягти згоди згідно з такою процедурою; або

— третя особа, включаючи установу, не виконує яку- небудь функцію, покладену на неї згідно з такою процедурою,

будь-яка сторона може просити орган, зазначений у пункті 1 статті 6, вжити необхідних заходів, якщо тільки угода про процедуру призначення не передбачає інших способів забезпечення призначення.

5. Рішення з будь-якого питання, що приймається згідно з пунктом 3 або 4 цієї статті органом, зазначеним у пункті 1 статті 6, не підлягає оскарженню. При призначенні арбітра орган зважає на будь-які вимоги, що ставляться до кваліфікації арбітра угодою сторін, і такі міркування, які можуть забезпечити призначення незалежного і неупередженого арбітра, а в разі призначення одноособового або третього арбітра бере також до уваги бажаність призначення арбітром особи іншого громадянства, ніж громадянство, до яких належать сторони.

Стаття 12. Підстави для відводу арбітра

1. В разі звернення до будь-якої особи у зв'язку з її можливим призначенням як арбітра ця особа повинна повідомити про будь-які обставини, які можуть викликати обгрунтовані сумніви щодо її неупередженості або незалежності. Арбітр з моменту його призначення і протягом всього арбітражного розгляду повинен без зволікання повідомити сторони про такі обставини, якщо він не повідомив їх про ці обставини раніше.

2. Відвід арбітру може бути заявлено тільки в тому разі, якщо існують обставини, що викликають обгрунтовані сумніви щодо його неупередженості або незалежності, або якщо він не має кваліфікації, обумовленої угодою сторін. Сторона може заявити відвід арбітру, якого вона призначила або у призначенні якого брала участь, лише з причин, які стали їй відомі після його призначення.

Стаття 13. Процедура відводу арбітра

1. Сторони можуть на свій розсуд домовитися про процедуру відводу арбітра за умови додержання положень пункту 3 цієї статті.

2. В разі відсутності такої домовленості сторона, що має намір заявити відвід арбітру, протягом 15 днів після того, як їй стало відомо про сформування третейського суду або про будь-які обставини, зазначені в пункті 2 статті 12, повинна в письмовій формі повідомити третейський суд про мотиви відводу. Якщо арбітр, якому заявлено відвід, сам не відмовляється від посади або інша сторона не погоджується з відводом, питання про відвід вирішується третейським судом.

3. Якщо заяву про відвід при застосуванні будь-якої процедури, узгодженої сторонами, або процедури, передбаченої в пункті 2 цієї статті, не задоволено, сторона, що заявляє відвід, може протягом 30 днів після отримання повідомлення про рішення про відхилення відводу просити орган, зазначений у пункті 1 статті 6, прийняти рішення про відвід; таке рішення не підлягає ніякому оскарженню; поки таке прохання чекає свого вирішення, третейський суд, включаючи арбітра, якому заявлено відвід, може продовжувати арбітражний розгляд та винести арбітражне рішення.

Стаття 14. Припинення повноважень (мандата) арбітра

1. У разі, коли арбітр юридично або фактично виявляється неспроможним виконувати свої функції або невиправдано довго не виконує їх з інших причин, його мандат втрачає чинність, якщо арбітр бере самовідвід або сторони домовляються про припинення мандата. В інших випадках, якщо зберігаються розбіжності щодо будь-якої з таких підстав, будь-яка сторона може звернутися до органу, зазначеного в статті 6, з проханням вирішити питання про припинення дії мандата; таке рішення не підлягає ніякому оскарженню.

2. Самовідвід арбітра або згода сторони на припинення його мандата на підставі цієї статті або пункту 2 статті 13 не означає визнання будь-якої із підстав, згаданих у цій статті або в пункті 2 статті 12.

Стаття 15. Призначення нового арбітра

Якщо мандат арбітра припиняє чинність на підставі статті 13 або 14, або через те, що арбітр сам бере самовідвід з будь-якої іншої причини, або через те, що його мандат скасовується угодою сторін, а також в будь-якому іншому випадку припинення чинності мандата арбітра, новий арбітр призначається згідно з правилами, які були застосовані при призначенні арбітра, якого замінюють.

РОЗДІЛ IV. КОМПЕТЕНЦІЯ ТРЕТЕЙСЬКОГО СУДУ

Стаття 16. Право третейського суду на винесення постанови про свою компетенцію

1. Третейський суд може сам прийняти постанову про свою компетенцію, в тому числі стосовно будь-яких заперечень щодо наявності або дійсності арбітражної угоди. З цією метою арбітражне застереження, що є частиною договору, повинно трактуватися як угода, що не залежить від інших умов договору. Винесення третейським судом рішення про недійсність договору не тягне за собою в силу закону недійсність арбітражного застереження.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про порядок введення в дію Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж»

Верховна Рада України постановляє:

1. Ввести в дію Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» з дня його опублікування.

2. Доручити Комісії Верховної Ради України у питаннях законодавства і законності підготувати і внести на розгляд Верховної Ради України необхідні зміни і доповнення до законодавства України, що випливають з цього Закону.

3. Рекомендувати Торгово-промисловій палаті України забезпечити видання масовим тиражем Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж» і міжнародних конвенцій, що стосуються діяльності міжнародних комерційних арбітражів, які ратифіковані Україною.

Голова Верховної Ради України І.ПЛЮЩ

м.Київ
24 лютого 1994 року

2. Заява про відсутність у третейського суду компетенції може бути зроблена не пізніше подання заперечень щодо позову. Призначення стороною арбітра або її участь у призначенні арбітра не позбавляє сторону права зробити таку заяву. Заява про те, що третейський суд перевищує межі своєї компетенції, повинна бути зроблена, як тільки питання, яке, на думку сторони, виходить за ці межі, буде поставлено в ході арбітражного розгляду. Третейський суд може в будь-якому з цих випадків прийняти заяву, зроблену пізніше, якщо він визнає затримку виправданою.

3. Третейський суд може винести постанову щодо заяви, зазначеної в пункті 2 цієї статті, або як з питання попереднього характеру, або в рішенні щодо суті спору. Якщо третейський суд винесе постанову з питання попереднього характеру, що він має компетенцію, будь-яка сторона може протягом 30 днів після отримання повідомлення про цю постанову просити орган, зазначений в статті 6, прийняти рішення з цього питання; таке рішення не підлягає ніякому оскарженню; поки таке прохання чекає на своє вирішення, третейський суд може продовжувати розгляд та прийняти арбітражне рішення.

Стаття 17. Повноваження третейського суду давати розпорядження про вжиття забезпечувальних заходів

Якщо сторони не домовились про інше, третейський суд може на прохання будь-якої сторони розпорядитися про вжиття якою-небудь стороною таких забезпечувальних заходів щодо предмета спору, які він вважає необхідними. Третейський суд може зажадати від будь-якої сторони надати належне забезпечення у зв'язку з такими заходами.

РОЗДІЛ V. АРБІТРАЖНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Стаття 18. Рівне ставлення до сторін

До сторін повинно бути рівне ставлення, і кожній стороні повинні бути надані всі можливості для викладу своєї позиції.

Стаття 19. Визначення правил процедури

1. За умови дотримання положень цього Закону сторони можуть на свій розсуд домовитись про процедуру розгляду справи третейським судом.

2. В разі відсутності такої угоди третейський суд може з дотриманням положень цього Закону вести арбітражний розгляд таким чином, який він вважає належним. Повноваження, надані третейському суду, включають повноваження на визначення допустимості,належності, істотності та значущості будь-якого доказу.

Стаття 20. Місце арбітражу

1. Сторони можуть на свій розсуд домовитись про місце арбітражу. В разі відсутності такої домовленості місце арбітражу визначається третейським судом з урахуванням обставин справи, включаючи фактор зручності для сторін.

2. Незважаючи на положення пункту 1 цієї статті, третейський суд може, якщо сторони не домовились про інше, зібратись в будь-якому місці, яке він вважає належним для проведення консультацій між його членами, заслуховування свідків, експертів чи сторін або для огляду товарів, іншого майна чи документів.

Стаття 21. Початок арбітражного розгляду

Якщо сторони не домовились про інше, арбітражний розгляд щодо конкретного спору починається у день, коли прохання про передачу цього спору до арбітражу одержано відповідачем.

Стаття 22. Мова

1. Сторони можуть на свій розсуд домовитись про мову чи мови, які використовуватимуться в арбітражному розгляді. В разі відсутності такої домовленості третейський суд визначає мову або мови, які повинні використовуватися під час розгляду. Така домовленість або визначення, якщо в них не обумовлено інше, стосуються будь-якої письмової заяви сторони, будь- якого слухання справи та будь-якого арбітражного рішення, постанови чи іншого повідомлення третейського суду.

2. Третейський суд може дати розпорядження про те, щоб будь-які заяви і документальні докази супроводжувалися перекладом на мову або мови, про які домовились сторони, або які визначені третейським судом.

Стаття 23. Позовна заява та заперечення щодо позову

1. Протягом строку, погодженого сторонами або визначеного третейським судом, позивач повинен заявити про обставини, що підтверджують його позовні вимоги, про питання, що підлягають вирішенню, та про зміст своїх позовних вимог, а відповідач повинен заявити свої заперечення з цих причин, якщо тільки сторони не домовилися про інше щодо необхідних реквізитів таких заяв. Сторони можуть подати разом із своїми заявами всі документи, які вони вважають такими, що мають відношення до справи, або можуть зробити посилання на документи або інші докази, які вони представлять надалі.

2. Якщо сторони не домовились про інше, в ході арбітражного розгляду будь-яка сторона може змінити або доповнити свої позовні вимоги або заперечення щодо позову, якщо тільки третейський суд не визнає недоцільним дозволити таку зміну або доповнення з урахуванням допущеної затримки.

Стаття 24. Слухання та розгляд по документах

1. За умови дотримання будь-якої іншої угоди сторін третейський суд приймає рішення про те, чи проводити усне слухання справи для представлення доказів або усних дебатів, чи здійснювати розгляд тільки на підставі документів та інших матеріалів. Проте, крім того випадку, коли сторони домовились не проводити усного слухання, третейський суд повинен провести таке слухання на відповідній стадії розгляду, якщо про це просить будь-яка із сторін.

2. Сторонам досить завчасно повинно бути надіслано повідомлення про будь-яке слухання та про будь-яке засідання третейського суду, що проводиться з метою огляду товарів, іншого майна або документів.

3. Всі заяви, документи або інша інформація, що подаються однією із сторін третейського суду, повинні бути передані іншій стороні. Сторонам повинні бути передані також будь-які висновки експертів або інші документи доказового характеру, на яких третейський суд може базуватися при прийнятті свого рішення.

Стаття 25. Неподання документів або нез'явлення сторони

Якщо сторони не домовились про інше, в тих випадках, коли без зазначення поважної причини:

— позивач не подає свою позовну заяву згідно з вимогами пункту 1 статті 23, — третейський суд припиняє розгляд;

— відповідач не подає своїх заперечень щодо позову згідно з вимогами пункту 1 статті 23, — третейський суд продовжує розгляд, не розцінюючи таке не подання само по собі як визнання тверджень позивача;

— будь-яка сторона не з'являється на слухання або не подає документальні докази, — третейський суд може продовжити розгляд та прийняти рішення на підставі доказів, які є у справі.

Стаття 26. Експерт, призначений третейським судом

1. Якщо сторони не домовились про інше, третейський суд може:

а) призначити одного або кількох експертів для подання йому доповіді з конкретних питань, які визначаються третейським судом;

б) зажадати від сторони надання експерту будь-якої інформації, що стосується справи, або пред'явлення для огляду або надання можливості огляду будь-яких документів, товарів або іншого майна, що мають відношення до справи.

2. В разі відсутності домовленості сторін про інше експерт, якщо сторона просить або якщо третейський суд вважає це за необхідне, повинен після подання свого письмового або усного висновку взяти участь у слуханні, на якому сторонам надається можливість ставити йому запитання та представляти свідків-експертів для одержання свідчень із спірних питань.

Стаття 27. Сприяння суду в отриманні доказів

Третейський суд або сторона за згодою третейського суду може звернутися до компетентного суду цієї держави з проханням про сприяння в отриманні доказів. Суд може виконати це прохання в межах своєї компетенції і згідно із своїми правилами отримання доказів.

РОЗДІЛ VI. ВИНЕСЕННЯ АРБІТРАЖНОГО РІШЕННЯ ТА ПРИПИНЕННЯ РОЗГЛЯДУ

Стаття 28. Норми, що застосовуються до суті спору

1. Третейський суд вирішує спір згідно з такими нормами права, які сторони обрали як такі, що застосовуються до суті спору. Якщо в ньому не висловлено іншого наміру, будь- яке положення права або системи права будь-якої держави повинно тлумачитись як таке, що безпосередньо відсилає до матеріального права цієї держави, а не до її колізійних норм.

2. В разі відсутності якої-небудь вказівки сторін третейський суд застосовує право, визначене згідно з колізійними нормами, які він вважає застосовними.

3. Третейський суд приймає рішення ex aeguo et bono, або як «дружній посередник», лише в тому разі, коли сторони прямо уповноважили його на це.

4. В усіх випадках третейський суд приймає рішення згідно з умовами угоди і з врахуванням торгових звичаїв, що стосуються даної угоди.

Стаття 29. Винесення рішення колегією арбітрів

При арбітражному розгляді колегіальним складом арбітрів будь-яке рішення третейського суду, якщо сторони не домовились про інше, повинно бути винесено більшістю арбітрів. Проте питання процедури можуть вирішуватися арбітром, що є головою третейського суду, якщо його уповноважать на це сторони або всі члени третейського суду.

Стаття 30. Мирова угода

1. Якщо в ході арбітражного розгляду сторони врегулюють спір, третейський суд припиняє розгляд, і, на прохання сторін та за відсутності заперечень з його боку, фіксує це врегулювання у вигляді арбітражного рішення на узгоджених умовах.

2. Арбітражне рішення на узгоджених умовах має бути винесено згідно з положеннями статті 31 і повинно містити вказівку на те, що воно є арбітражним рішенням. Таке арбітражне рішення має ту ж силу і підлягає виконанню так само, як будь-яке інше арбітражне рішення щодо суті спору.

Стаття 31. Форма і зміст арбітражного рішення

1. Арбітражне рішення повинно бути винесено у письмовій формі та підписано одноособовим арбітром або арбітрами. При колегіальному арбітражному розгляді достатньо наявності підписів більшості всіх членів третейського суду за умови зазначення причини відсутності інших підписів.

2. В арбітражному рішенні повинні бути зазначені мотиви, на яких воно грунтується, висновок про задоволення або відхилення позовних вимог, сума арбітражного збору і витрат по справі, їх розподіл між сторонами.

3. В арбітражному рішенні повинні бути зазначені його дата та місце арбітражу, як його визначено згідно з пунктом 1 статті 20. Арбітражне рішення вважається винесеним в цьому місці.

4. Після винесення арбітражного рішення кожній стороні повинна бути передана його копія, підписана арбітрами згідно з пунктом 1 цієї статті.

Стаття 32. Припинення арбітражного розгляду

1. Арбітражний розгляд припиняється остаточним арбітражним рішенням або постановою третейського суду, прийнятою згідно з пунктом 2 цієї статті.

2. Третейський суд приймає постанову про припинення арбітражного розгляду, коли:

— позивач відмовляється від своєї вимоги, якщо тільки відповідач не висуне заперечень проти припинення розгляду і третейський суд не визнає законний інтерес відповідача в остаточному врегулюванні спору;

— сторони домовляються про припинення розгляду;

— третейський суд визнає, що продовження розгляду стало з якоїсь причини непотрібним або неможливим.

3. Дія мандата третейського суду припиняється одночасно з припиненням арбітражного розгляду, без шкоди, проте, для положень статті 33 та пункту 4 статті 34.

Стаття 33. Виправлення і роз'яснення рішення. Додаткове рішення

1. Протягом 30 днів після отримання рішення, якщо сторонами не узгоджено інший строк:

— будь-яка із сторін, повідомивши про це іншу сторону, може просити арбітражний суд виправити будь-яку допущену в рішенні помилку в підрахунках, описку чи друкарську помилку або інші помилки аналогічного характеру;

— за наявності відповідної домовленості між сторонами будь-яка із сторін, повідомивши про це іншу сторону, може просити третейський суд дати роз'яснення якого-небудь конкретного пункту або частини арбітражного рішення.

Третейський суд, якщо він визнає прохання виправданим, повинен протягом 30 днів після його отримання внести відповідні виправлення або дати роз'яснення. Таке роз'яснення стає складовою частиною арбітражного рішення.

2. Третейський суд протягом 30 днів, рахуючи від дати арбітражного рішення, може за своєю ініціативою виправити будь-які помилки, передбачені в абзаці другому пункту 1 цієї статті.

3. Якщо сторони не домовились про інше, будь-яка із сторін, повідомивши про це іншу сторону, може протягом 30 днів після отримання арбітражного рішення просити третейський суд винести додаткове рішення стосовно вимог, які були заявлені в ході арбітражного розгляду, проте не були відображені в рішенні. Арбітражний суд, якщо він визнає прохання виправданим, повинен протягом 60 днів винести додаткове рішення.

4. Третейський суд в разі необхідності може подовжити строк, протягом якого він повинен виправити помилки, дати роз'яснення або винести додаткове рішення згідно з пунктом 1 або пунктом 3 цієї статті.

5. Положення статті 31 повинні застосовуватися стосовно виправлення або роз'яснення арбітражного рішення або щодо додаткового рішення.

РОЗДІЛ VII. ОСПОРЮВАННЯ АРБІТРАЖНОГО РІШЕННЯ

Стаття 34. Клопотання про скасування як винятковий засіб оспорювання арбітражного рішення

1. Оспорювання в суді арбітражного рішення може бути проведено тільки шляхом подання клопотання про скасування згідно з пунктами 2 та 3 цієї статті.

2. Арбітражне рішення може бути скасоване судом, зазначеним в пункті 2 статті 6, лише у випадку, якщо:

1) сторона, що заявляє клопотання про скасування, подасть докази того, що:

одна із сторін в арбітражній угоді, зазначеній у статті 7, була якоюсь мірою недієздатною; або ця угода є недійсною за законом, якому сторони цю угоду підпорядкували, а в разі відсутності такої вказівки — за законом України; або

її не було належним чином повідомлено про призначення арбітра або про арбітражний розгляд або з інших поважних причин вона не могла подати свої пояснення; або

рішення винесено щодо не передбаченого арбітражною угодою спору або такого, що не підпадає під її умови, або містить постанови з питань, що виходять за межі арбітражної угоди, проте, якщо постанови з питань, які охоплюються арбітражною угодою, можуть бути відокремлені від тих, що не охоплюються такою угодою, то може бути скасована тільки та частина арбітражного рішення, яка містить постанови з питань, що не охоплюються арбітражною угодою; або

склад третейського суду або арбітражна процедура не відповідали угоді сторін, якщо тільки така угода не суперечить будь-якому положенню цього Закону, від якого сторони не можуть відступати, або, за відсутності такої угоди, не відповідали цьому Закону; або

2) суд визнає, що:

об'єкт спору не може бути предметом арбітражного розгляду за законодавством України; або

арбітражне рішення суперечить публічному порядку України.

3. Клопотання про скасування не може бути заявлено після закінчення трьох місяців, рахуючи з дня, коли сторона, що заявляє це клопотання, отримала арбітражне рішення, а в разі, якщо було подано прохання згідно із статтею 33, — з дня винесення третейським судом рішення з цього прохання.

4. Суд, до якого подано клопотання про скасування арбітражного рішення, може, якщо визнає це належним і якщо про це просить одна із сторін, зупинити провадження з питання про скасування на встановлений ним строк з тим, щоб надати третейському суду можливість відновити арбітражний розгляд або вжити інших дій, які, на думку третейського суду, дадуть можливість усунути підстави для скасування арбітражного рішення.

РОЗДІЛ VIII. ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ АРБІТРАЖНИХ РІШЕНЬ

Стаття 35. Визнання та виконання арбітражного рішення

1. Арбітражне рішення, незалежно від того, в якій країні воно було винесено, визнається обов'язковим і при поданні до компетентного суду письмового клопотання виконується з урахуванням положень цієї статті та статті 36.

2. Сторона, що спирається на арбітражне рішення або порушує клопотання про його виконання, повинна подати оригінал належним чином засвідченого арбітражного рішення або належним чином засвідчену копію такого, а також оригінал арбітражної угоди, зазначеної в статті 7, або належним чином засвідчену копію такої. Якщо арбітражне рішення або угода викладені іноземною мовою, сторона повинна подати належним чином засвідчений переклад цих документів на українську або російську мову.

Стаття 36. Підстави для відмови у визнанні або у виконанні арбітражного рішення

1. У визнанні або у виконанні арбітражного рішення, незалежно від того, в якій державі воно було винесено, може бути відмовлено лише:

1) на прохання сторони, проти якої воно спрямоване, якщо ця сторона подасть компетентному суду, у якого просить визнання або виконання, доказ того, що:

— одна із сторін в арбітражній угоді, зазначеній у статті 7, була якоюсь мірою недієздатною; або ця угода є недійсною за законом, якому сторони цю угоду підпорядкували, а в разі відсутності такої вказівки, — за законом держави, де рішення було винесено; або

— сторону, проти якої винесено рішення, не було належним чином сповіщено про призначення арбітра або про арбітражний розгляд або з інших поважних причин вона не могла подати свої пояснення; або

— рішення винесено щодо спору, не передбаченого арбітражною угодою, або такого, що не підпадає під її умови, або містить постанови з питань, що виходять за межі арбітражної угоди; проте, якщо постанови з питань, охоплених арбітражною угодою, можуть бути відокремлені від тих, які не охоплюються такою угодою, то та частина арбітражного рішення, яка містить постанови з питань, що охоплені арбітражною угодою, може бути визнана і виконана; або

— склад третейського суду або арбітражна процедура не відповідали угоді між сторонами або, за відсутності такої, не відповідали закону тієї держави, де мав місце арбітраж; або

— рішення ще не стало обов'язковим для сторін або було скасовано чи його виконання зупинено судом держави, в якій або згідно із законом якої воно було прийнято; або

2) якщо суд визнає, що:

— об'єкт спору не може бути предметом арбітражного розгляду за законодавством України, або

— визнання та виконання цього арбітражного рішення суперечить публічному порядку України.

2. Якщо в суді, зазначеному в абзаці п'ятому підпункту 1 пункту 1 цієї статті, заявлено клопотання про скасування або зупинення виконання арбітражного рішення, суд, в якому запитується визнання або виконання, може, якщо визнає це належним, відкласти винесення свого рішення і може також, за клопотанням тієї сторони, яка просить про визнання або виконання арбітражного рішення, зобов'язати іншу сторону надати належне забезпечення.

Президент України Л.КРАВЧУК.

м.Київ
24 лютого 1994 року.

Додаток № 1 до Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж»

ПОЛОЖЕННЯ

про Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України

1. Міжнародний комерційний арбітражний суд є самостійною постійно діючою арбітражною установою (третейським судом), що здійснює свою діяльність згідно з Законом України «Про міжнародний комерційний арбітраж».

Торгово-промислова палата України затверджує Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду, порядок обчислювання арбітражного збору, ставки гонорарів арбітрів та інших витрат суду, сприяє його діяльності.

2. До Міжнародного комерційного арбітражного суду можуть за угодою сторін передаватися на вирішення:

— спори з договірних та інших цивільно-правових відносин, які виникають при здійсненні зовнішньоторговельних та інших видів міжнародних економічних зв'язків, якщо комерційне підприємство хоча б однієї із сторін спору знаходиться за кордоном, а також:

— спори підприємств з іноземними інвестиціями і міжнародних об'єднань та організацій, створених на території України, між собою, спори між їх учасниками, а так само їх спори з іншими суб'єктами права України.

Зовнішньоекономічні відносини, спори з яких можуть бути передані на вирішення Міжнародного комерційного арбітражного суду, стосуються, зокрема, відносин купівлі-продажу (поставки) товарів, виконання робіт, надання послуг, обміну товарами та/чи послугами, перевезення вантажів і пасажирів, торгового представництва і посередництва, оренди (лізингу), науково-технічного обміну, обміну іншими наслідками творчої діяльності, спорудження промислових та інших об'єктів, ліцензійних операцій, інвестицій, кредитно-розрахункових операцій, страхування, спільного підприємництва та інших форм промислової і підприємницької кооперації.

3. Міжнародний комерційний арбітражний суд приймає до свого розгляду також спори, віднесені до його юрисдикції в силу міжнародних договорів України.

4. Рішення Міжнародного комерційного арбітражного суду виконуються сторонами добровільно у встановлені ним строки. Якщо строк виконання в рішенні не зазначено, воно підлягає негайному виконанню. Не виконані в строк рішення виконуються відповідно до закону і міжнародних договорів.

5. По справах, що підлягають розгляду в Міжнародному комерційному арбітражному суді, голова суду може на прохання сторони встановити розмір і форму забезпечення вимоги.

6. Міжнародний комерційний арбітражний суд при Торгово-промисловій палаті України має печатку із своїм найменуванням українською і англійською мовами та зображенням меча і терез правосуддя.

Додаток № 2 до Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж»

ПОЛОЖЕННЯ

про Морську арбітражну комісію при Торгово-промисловій палаті України

1. Морська арбітражна комісія є самостійною постійно діючою арбітражною установою (третейським судом), що здійснює свою діяльність згідно з Законом України «Про міжнародний комерційний арбітраж».

Торгово-промислова палата України затверджує Регламент Морської арбітражної комісії, порядок обчислювання арбітражного збору, ставки гонорарів арбітрів та інших витрат комісії, сприяє її діяльності.

2. Морська арбітражна комісія вирішує спори, які випливають з договірних та інших цивільно-правових відносин, що виникають із торгового мореплавства незалежно від того, чи є сторонами таких відносин суб'єкти українського та іноземного або лише українського чи тільки іноземного права. Зокрема, Морська арбітражна комісія вирішує спори, що випливають із відносин:

1) щодо фрахтування суден, морського перевезення вантажів, а також перевезення вантажів у змішаному плаванні (ріка — море);

2) щодо морського буксирування суден та інших плавучих засобів;

3) щодо морського страхування і перестрахування;

4) пов'язаних з купівлею-продажем, заставою та ремонтом морських суден та інших плавучих засобів;

5) з лоцманської і крижаної проводки, агентського та іншого обслуговування морських суден, а також суден внутрішнього плавання, оскільки відповідні операції пов'язані з плаванням таких суден морськими шляхами;

6) зв'язаних з використанням суден для здійснення наукових досліджень, видобування корисних копалин, гідротехнічних та інших робіт;

7) щодо рятування морських суден або морським судном судна внутрішнього плавання, а також щодо рятування в морських водах судном внутрішнього плавання іншого судна внутрішнього плавання;

8) зв'язаних з підніманням затонулих у морі суден та іншого майна;

9) зв'язаних із зіткненням морських суден, морського судна і судна внутрішнього плавання, суден внутрішнього плавання у морських водах, а також з заподіянням судном пошкоджень портовим спорудам, засобам навігаційної обстановки та іншим об'єктам;

10) зв'язаних із заподіянням пошкоджень рибальським сітям і іншим знаряддям ловлення, а також з іншим заподіянням шкоди під час здійснення морського рибного промислу.

Морська арбітражна комісія вирішує також спори, що виникають у зв'язку з плаванням морських суден і суден внутрішнього плавання по міжнародних ріках, у випадках, вказаних в цій статті, а також спори, зв'язані із здійсненням суднами внутрішнього плавання закордонних перевезень.

3. Морська арбітражна комісія приймає до розгляду спори за наявності угоди між сторонами про передачу їх на її вирішення.

Комісія приймає до розгляду також спори, що їх сторони зобов'язані передати на її вирішення в силу міжнародних договорів.

4. По справах, що підлягають розгляду Морською арбітражною комісією, голова комісії може на прохання сторони встановити розмір і форму забезпечення вимоги і, зокрема, прийняти постанову про накладення арешту на судно або вантаж іншої сторони, які знаходяться в українському порту.

5. Рішення Морської арбітражної комісії виконуються сторонами добровільно у встановлені нею строки. Не виконані в строк рішення виконуються відповідно до закону і міжнародних договорів.

6. Порядок реалізації забезпечення, що надається на підставі статті 4 цього Положення, встановлюється головою Морської арбітражної комісії після набрання її рішенням законної сили.

7. Морська арбітражна комісія при Торгово-промисловій палаті України має печатку із своїм найменуванням українською і англійською мовами та зображенням якоря і терез правосуддя.

ЗАКОН УКРАЇНИ

ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ ДО ЗАКОНУ УКРАЇНСЬКОЇ РСР «ПРО СУДОУСТРІЙ УКРАЇНСЬКОЇ РСР»

У зв'язку з прийняттям Закону України «Про статус суддів» Верховна Рада України **постановляє:**

Внести до Закону Української РСР «Про судоустрій Української РСР (Відомості Верховної Ради Української РСР, 1981 р., додаток до № 24, ст.357; 1992 р., № 35, ст.508) такі зміни і доповнення:

1. У назві Закону слова «Української РСР» виключити, а в його тексті слова «Української РСР», «Українській РСР» замінити відповідно словами «України», «Україні».

2. Доповнити Закон статтями 30^1, 31^1 такого змісту:

«Стаття 30^1. Порядок обрання міжобласного суду

Міжобласний суд обирається Верховною Радою України строком на десять років у складі голови, заступника голови і суддів. Народні засідателі міжобласного суду обираються Верховною Радою України строком на п'ять років за поданням голови цього суду.

Кількісний склад міжобласного суду встановлюється Президією Верховної Ради України за поданням міністра юстиції України і Голови Верховного Суду України»;

«Стаття 31^1. Повноваження міжобласного суду

Міжобласний суд є судом першої інстанції і в межах своїх повноважень розглядає на особливо режимних об'єктах, розташованих на території України, всі цивільні і кримінальні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках, передбачених законодавством України».

3. Доповнити розділ II Закону главою 3^1 такого змісту:

«Глава 3^1. ВІЙСЬКОВІ СУДИ

Стаття 38^1. Завдання військових судів

Військові суди здійснюють правосуддя у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, передбачених законодавством України.

Діяльність військових судів спрямована на охорону від будь-яких посягань безпеки України, боєздатності і боєготовності її Збройних Сил та інших військових формувань, захист прав і свобод військовослужбовців та інших громадян, а також прав і законних інтересів військових частин, установ, організацій.

Стаття 38^2. Утворення військових судів

В Україні утворюються військові суди гарнізонів, регіонів і Військово-Морських Сил.

Військовий суд гарнізону утворюється на території, на якій розташовано один або кілька військових гарнізонів.

Стаття 38^3. Порядок обрання і склад військових судів

Судді військових судів обираються Верховною Радою України строком на десять років. Судді, які вперше пройшли конкурсний відбір, обираються на п'ять років.

Суддями військових судів можуть бути громадяни України, які відповідають вимогам, встановленим статтею 7 Закону України «Про статус суддів», перебувають на військовій службі і мають військове звання офіцерського складу.

Військовий суд гарнізону обирається у складі голови, заступника голови і суддів.

Військовий суд регіону, Військово-Морських Сил обирається у складі голови, заступника (заступників) голови і суддів.

Кількість суддів у військових судах гарнізонів, регіонів, Військово-Морських Сил встановляється Верховною Радою України за поданням міністра юстиції України і Голови Верховного Суду України.

Кількість народних засідателів по кожному військовому суду визначається головою військового суду регіону, Військово-Морських Сил за погодженням з відповідним військовим командуванням.

Стаття 38^4. Порядок обрання народних засідателів військових судів

Народні засідателі військових судів обираються відкритим голосуванням на зборах військовослужбовців військових частин строком на п'ять років з числа громадян України, які перебувають на військовій службі і досягли 25-річного віку.

При здійсненні правосуддя народні засідателі військових судів користуються всіма правами суддів.

Порядок проведення зборів військовослужбовців визначається Міністерством юстиції України за погодженням з Міністерством оборони України.

Народні засідателі, які не виправдали виявленої довіри, можуть бути відкликані зборами військовослужбовців, що їх обрали.

Стаття 38^5. Повноваження військових судів

Військові суди розглядають:

1) справи про всі злочини, вчинені військовослужбовцями Збройних Сил, Національної гвардії, Прикордонних військ, Служби безпеки України та інших військових формувань, що створюються Верховною Радою України і Президентом України, а також військовозобов'язаними під час проходження ними зборів;

2) всі справи про шпигунство;

3) справи про злочини проти встановленого порядку несення служби, вчинені особами начальницького складу виправно-трудових установ;

4) справи про злочини, вчинені певними категоріями осіб, що визначаються законодавством України;

5) справи про адміністративні правопорушення військовослужбовців;

6) справи за скаргами військовослужбовців на неправомірні дії військових службових осіб і органів військового управління;

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про порядок введення в дію Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР «Про судоустрій Української РСР»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Закон України «Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР «Про судоустрій Української РСР» ввести в дію з дня його опублікування.

2. Доручити Верховному Суду України разом з Міністерством юстиції України подати пропозиції про внесення змін до чинного законодавства у зв'язку з прийняттям цього Закону.

3. Визнати такими, що втратили чинність:

— Закон Української РСР від 5 червня 1981 року «Про вибори районних (міських) народних судів Української РСР (Відомості Верховної Ради Української РСР, 1981 р., додаток до № 24, ст. 358);

— Указ Президії Верховної Ради Української РСР від 12 березня 1987 року «Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР «Про вибори районних (міських) народних судів Української РСР (Відомості Верховної Ради Української РСР, 1987 р., № 12, ст. 224);

— Закон Української РСР від 11 липня 1987 року «Про затвердження Указів Президії Верховної Ради Української РСР» (Відомості Верховної Ради Української РСР, 1987 р., № 12, ст. 544) в частині затвердження Указу Президії Верховної Ради Української РСР від 12 березня 1987 року «Про внесення змін і доповнень до Закону Української РСР «Про вибори районних (міських) народних судів Української РСР».

Голова Верховної Ради України І.ПЛЮЩ

м.Київ
24 лютого 1994 року

7) справи про захист честі і гідності, сторонами у яких є військовослужбовці або військові організації.

8) інші справи, пов'язані із захистом прав і свобод військовослужбовців та інших громадян, а також прав і законних інтересів військових частин, установ, організацій.

У разі обвинувачення однієї особи або групи осіб у вчиненні кількох злочинів, якщо справа хоча б про один із злочинів підсудна військовому суду, а про інші - загальному суду, справа про всі злочини розглядається військовим судом.

У разі обвинувачення групи осіб у вчиненні одного або кількох злочинів, що не є військовими злочинами, якщо щодо хоча б одного з обвинувачених справа підсудна загальному суду, справа щодо всіх обвинувачених розглядається загальним судом.

Справи про злочини, вчинені особами, зазначеними у пунктах 1 і 3 частини першої цієї статті, в період проходження ними військової служби, розглядаються військовими судами і в тому разі, коли на момент розгляду справи вони звільнилися з військової служби.

Справи про злочини, вчинені особами до їх призову чи вступу на військову службу, розглядаються загальними судами.

Військові суди разом з кримінальними справами розглядають цивільні позови про відшкодування майнової шкоди, заподіяної внаслідок злочину.

Стаття 38^{6}. Повноваження військового суду гарнізону

Військовий суд гарнізону як суд першої інстанції розглядає всі кримінальні справи за винятком тих, які підсудні військовим судам регіонів і Військово-Морських Сил; справи за скаргами військовослужбовців на неправомірні дії військових службових осіб та органів військового управління; справи про захист честі і гідності, сторонами в яких є військовослужбовці або військові організації; інші справи, пов'язані із захистом прав і свобод військовослужбовців та інших громадян, а також прав і законних інтересів військових частин, установ, організацій; справи за скаргами на санкцію прокурора про взяття під варту, на постанови про закриття кримінальної справи чи відмову в її порушенні у справах про злочини, підсудні військовим судам; а також питання, що виникають при виконанні рішень і вироків, постановлених військовими судами.

Стаття 38^{7}. Повноваження військового суду регіону, Військово-Морських Сил

Військовий суд регіону, Військово-Морських Сил:

у межах своїх повноважень розглядає справи як суд першої інстанції, у касаційному порядку, порядку нагляду і у зв'язку з нововиявленими обставинами;

здійснюючи нагляд за судовою діяльністю військових судів гарнізонів, вивчає і узагальнює судову практику, аналізує судову статистику;

здійснює інші повноваження, надані йому законодавством.

Стаття 38^{8}. Голова військового суду гарнізону

Голова військового суду гарнізону:

1) головує у судових засіданнях, призначає суддів як головуючих у судових засіданнях, утворює склад суду для колегіального розгляду справ, вирішує питання про відвід судді, який одноособово розглядає справу;

2) здійснює керівництво вивченням та узагальненням судової практики і ведення судової статистики, вносить подання в державні органи, громадські організації і службовим особам про усунення порушень закону, умов, що сприяли вчиненню правопорушень;

3) керує роботою канцелярії суду;

4) призначає і звільняє з посади робітників і службовців суду;

5) веде особистий прийом, організує роботу по прийому військовослужбовців та інших громадян, розгляду скарг, заяв і пропозицій;

6) організує роботу по підвищенню кваліфікації суддів, працівників апарату суду;

7) інформує командування військових об'єднань і гарнізонів з питань діяльності суду;

8) здійснює інші повноваження, надані йому законодавством.

Голова військового суду гарнізону в межах своєї компетенції видає накази з питань організації роботи суду.

Стаття 38^{9}. Голова військового суду регіону, Військово-Морських Сил

Голова військового суду регіону, Військово-Морських Сил:

1) головує в судових засіданнях;

2) призначає суддів як головуючих у судових засіданнях, утворює склад суду для розгляду справ;

3) вирішує питання про відвід судді, який одноособово розглядає справу, а також про відвід голови військового суду гарнізону, який одноособово розглядає справу;

4) приносить у межах і порядку, встановлених законом, протести на рішення, вироки, ухвали і постанови по судових справах;

5) здійснює керівництво роботою суду;

6) організує роботу по вивченню і узагальненню судової практики, діловодству, веденню і аналізу судової статистики, вносить подання у державні органи, громадські організації і службовим особам про усунення порушень закону, умов, що сприяли вчиненню правопорушень;

7) веде особистий прийом, організує роботу суддів по прийому громадян, розгляду пропозицій, заяв і скарг;

8) призначає і звільняє з посади робітників і службовців суду;

9) організує роботу по підвищенню кваліфікації суддів, працівників апарату суду і народних засідателів;

10) інформує відповідне військове командування з питань діяльності суду;

11) здійснює інші повноваження, надані йому законодавством.

Голова військового суду регіону, Військово-Морських Сил у межах своєї компетенції видає накази з питань організації роботи суду.

Стаття 38^{10}. Порядок матеріально-технічного забезпечення діяльності військових судів

Фінансування, матеріально-технічне постачання, забезпечення транспортом, засобами зв'язку, зберігання архівних матеріалів військових судів і військової колегії Верховного Суду України покладається на відповідні установи Міністерства оборони України за рахунок відповідно Міністерства юстиції України і Верховного Суду України з коштів державного бюджету, які спеціально виділяються на утримання військових судів.

Посадові оклади та доплати за кваліфікаційні класи військовим суддям встановлюються на рівні посадових окладів і доплат за кваліфікаційні класи суддів відповідних загальних судів. Доплати за військові звання і вислугу років встановлюються законодавством України для військовослужбовців. Посадові оклади працівників апарату військових судів не можуть бути меншими, ніж посадові оклади працівників апаратів відповідних загальних судів.

Стаття 38^{11}. Комплектування військових судів

Особовий склад військових судів користується всіма видами військового спорядження нарівні з особовим складом військових частин і установ Міністерства оборони України.

Військовослужбовці військових судів перебувають на військовій службі і входять у штатну чисельність Збройних Сил України. На них поширюються права, пільги і переваги, встановлені законодавством України для військовослужбовців.

Перелік штатних посад суддів військових судів і військової колегії Верховного Суду України та відповідних цим посадам військових звань затверджується Президією Верховної Ради України: для військових судів - за поданням міністра юстиції України і Голови Верховного Суду України, для військової колегії - за поданням Голови Верховного Суду України.

Військові звання суддям військових судів присвоюються Президентом України: суддям військових судів гарнізонів, регіонів і Військово-Морських Сил - за поданням міністра юстиції України і Голови Верховного Суду України, суддям військової колегії Верховного Суду України - за поданням Голови Верховного Суду України. Строки і порядок присвоєння військових звань, порядок призову і звільнення з військової служби працівників військових судів визначаються законодавством України.

Судді військових судів мають право на відставку відповідно до Закону України «Про статус суддів». При звільненні з військової служби та виході у відставку судді військових судів за їх вибором мають право на одержання щомісячного довічного утримання та інших пільг, передбачених Законом України «Про статус суддів», або на одержання пенсії, встановленої законодавством України для військовослужбовців. Судді військового суду не може бути звільнений з військової служби, крім випадків звільнення за власним бажанням, за станом здоров'я, а також у разі досягнення 60-річного віку.

Стаття 38^{12}. Охорона військових судів і конвоювання арештованих

Охорона службових приміщень військових судів здійснюється військовими частинами гарнізонів, на території яких дислокуються військові суди.

Конвоювання у військові суди осіб, яких утримують під вартою на гауптвахтах, і охорона цих осіб здійснюється військовими комендатурами. Конвоювання осіб, яких утримують під вартою в слідчих ізоляторах, тюрмах та інших установах Міністерства внутрішніх справ України, здійснюється підрозділами внутрішніх військ».

4. Статті 1, 2, 7, 17, 19, 20, 22, 23, 24, 27, 29, 32, 55, 58, 61, 62, 63, 64 і 68 викласти в такій редакції:

«Стаття 1. Здійснення правосуддя судом

Відповідно до Конституції України правосуддя в Україні здійснюється тільки судом.

Стаття 2. Законодавство України про судоустрій

Судоустрій України визначається Конституцією України, цим Законом та іншими законодавчими актами України»;

«Стаття 7. Здійснення правосуддя

Правосуддя в Україні здійснюється у точній відповідності з Законодавством України. У випадках, передбачених міжнародними угодами, суди України застосовують законодавство відповідно до порядку, встановленого цими угодами»;

«Стаття 17. Участь прокурора в розгляді справ у судах

Прокурор, який бере участь в розгляді справ у судах, додержуючи принципу незалежності суддів і підкорення їх тільки закону, сприяє виконанню вимог закону про всебічний, повний і об'єктивний розгляд справ та постановленню судових рішень, що грунтуються на законі.

Прокурор є учасником судового розгляду і користується рівними з іншими учасниками правами. Обсяг і межі повноважень прокурора, який бере участь в судовому засіданні, визначаються процесуальним законодавством України»;

«Стаття 19. Організаційне забезпечення діяльності судів

Організаційне забезпечення діяльності судів при суворому додержанні принципу їх незалежності та підкорення лише законові здійснюється:

Міністерством юстиції України — щодо Верховного суду Республіки Крим, обласних, Київського і Севастопольського міських, міжобласного, районних (міських), міжрайонних (окружних) судів, військових судів регіонів, Військово-Морських Сил і гарнізонів;

Міністерством юстиції Республіки Крим — щодо районних (міських), міжрайонних (окружних) судів Республіки Крим;

управліннями юстиції обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій — щодо районних (міських), міжрайонних (окружних) судів.

Міністерство юстиції України, Міністерство юстиції Республіки Крим та управління юстиції обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій:

1) розробляють і вносять до відповідних державних органів пропозиції з питань організації Верховного суду Республіки Крим, обласних, Київського і Севастопольського міських судів, міжобласного, районних (міських), міжрайонних (окружних) судів, військових судів гарнізонів, регіонів і Військово-Морських Сил та щодо змін у мережі судів та їх штату;

2) організують роботу з кадрами судів по підвищенню їх кваліфікації і перепідготовці, здійснюють добір і у встановленому порядку разом з Верховним Судом України представляють кандидатури до обрання суддями;

3) забезпечують ведення судової статистики та аналіз статистичних даних;

4) організують матеріально-технічне забезпечення Верховного Суду Республіки Крим, обласних, Київського та Севастопольського міських, міжобласного, районних (міських), міжрайонних (окружних) судів, військових судів регіонів, Військово-Морських Сил, гарнізонів, створюють належні умови для здійснення правосуддя;

5) здійснюють організаційне забезпечення виконання рішень, ухвал і постанов судів у цивільних справах, постанов у справах про адміністративні правопорушення та вироків, ухвал і постанов у кримінальних справах щодо майнових стягнень.

Стаття 20. Суди України

Верховний Суд України, Верховний суд Республіки Крим, обласні, Київський і Севастопольський міські суди, міжобласний суд, міжрайонні (окружні), районні (міські) суди та військові суди регіонів, Військово-Морських Сил і гарнізонів становлять судову систему загальних судів України»;

«Стаття 22. Порядок обрання суддів районного (міського) суду

Судді районних (міських) судів обираються відповідно Верховною Радою Республіки Крим, обласними, Київською і Севастопольською міськими Радами народних депутатів строком на десять років. Судді, які вперше пройшли конкурсний відбір, обираються на п'ять років.

Стаття 23. Склад районного (міського) суду

Районні (міські) суди обираються у складі кількох або одного судді.

Голова районного (міського) суду і його заступник з числа обраних суддів затверджуються відповідно Верховною Радою Республіки Крим, обласними, Київською і Севастопольською міськими Радами народних депутатів за спільним поданням голови Верховного суду Республіки Крим та міністра юстиції Республіки Крим, голови обласного, Київського та Севастопольського міських судів і начальника управління юстиції обласної, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Стаття 24. Кількість суддів у районних (міських) судах

Кількість суддів у кожному районному (міському) суді визначається Президією Верховної Ради України за спільним поданням міністра юстиції України та Голови Верховного Суду України»;

«Стаття 27. Заміщення тимчасово відсутнього голови районного (міського) суду або судді

У разі тимчасової відсутності (хвороба, відпустка тощо) голови районного (міського) суду і його заступника виконання обов'язків голови покладається міністром юстиції Республіки Крим, начальником управління юстиції відповідної місцевої державної адміністрації за погодженням з головою Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського чи Севастопольського міського суду на одного з суддів цього суду.

У разі тимчасової відсутності (тривала хвороба, відпустка тощо) судді районного (міського) суду Верховна Рада Республіки Крим, обласна, Київська чи Севастопольська міська Рада народних депутатів за поданням Голови Верховного Суду України і міністра юстиції України обирають на час його відсутності одного з кандидатів у судді, який склав кваліфікаційний екзамен і відповідає вимогам частини першої статті 7 Закону України «Про статус суддів»;

«Стаття 29. Порядок обрання Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів

Верховний суд Республіки Крим, обласні, Київський і Севастопольський міські суди обираються Верховною Радою України строком на десять років у складі голови, заступників голови і суддів.

Народні засідателі цих судів за поданням голови Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів в необхідній кількості обираються відповідно Верховною Радою Республіки Крим, обласною, Київською і Севастопольською міськими Радами народних депутатів строком на п'ять років. Кількісний склад Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів встановлюється Президією Верховної Ради України за поданням міністра юстиції України та Голови Верховного Суду України»;

«Стаття 32. Президія Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів

Президія Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів утворюються у складі голови, заступників голови і суддів у кількості, що визначається Президією Верховної Ради України за поданням Голови Верховного Суду України та міністра юстиції України.

Склад президій цих судів затверджується Президією Верховної Ради України.

Участь прокурора Республіки Крим, прокурора області, міст Києва і Севастополя в засіданні президії Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського та Севастопольського міських судів при розгляді судових справ є обов'язковою»;

«Стаття 55. Вимоги до кандидатів у судді і народні засідателі

Вимоги до кандидатів у судді визначаються Законом України «Про статус суддів».

Народним засідателем Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів, міжобласного суду може бути громадянин України, який на день обрання досяг 30-річного віку. Народним засідателем Верховного Суду України може бути громадянин України, який на день обрання досяг 35-річного віку.

Не може бути народним засідателем особа, яка має судимість, особа з обмеженою дієздатністю або яку за рішенням суду визнано недієздатною»;

«Стаття 58. Припинення повноважень суддів і звільнення їх з посади

Припинення повноважень суддів і звільнення їх з посади проводиться на підставах і в порядку, встановлених Законом України «Про статус суддів».

Народні засідателі можуть бути відкликані виборцями або органом, який їх обрав, за поданням голови відповідного суду, якщо вони не виправдали виявленої їм довіри або вчинили дії, не гідні звання народного засідателя»;

«Стаття 61. Вибори суддів і народних засідателів замість вибулих

У разі вибуття окремих суддів і народних засідателів судів України проводяться вибори суддів і народних засідателів замість вибулих. Вибори проводяться в порядку, визначеному цим Законом та Законом України «Про статус суддів».

Стаття 62. Недоторканність суддів і народних засідателів

Судді - недоторканні. Гарантії недоторканності суддів встановлюються Законом України «Про статус суддів».

Гарантії недоторканності суддів поширюються на народних засідателів під час виконання ними обов'язків у суді.

Стаття 63. Дисциплінарна відповідальність суддів

Судді судів України несуть дисциплінарну відповідальність на підставах і в порядку, встановлених законами України «Про статус суддів» і «Про кваліфікаційні комісії, кваліфікаційну атестацію і дисциплінарну відповідальність суддів України».

Стаття 64. Призначення судових виконавців

Судові виконавці перебувають при районних (міських) судах і призначаються міністром юстиції Республіки Крим, начальниками управлінь юстиції обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій за поданням голови районного (міського) суду.

У районних (міських) судах, де є два і більше судових виконавців, один з них призначається старшим судовим виконавцем»;

«Стаття 68. Печатка судів України

Суди України мають печатку з зображенням Державного герба України і своїм найменуванням».

5. У статті 3:

у частині першій:

з абзацу першого слово «соціалістичної» виключити;

в абзаці другому слова «Конституції СРСР і Конституції Української РСР» замінити словами «Конституції України»;

в абзаці третьому слова «Конституцією СРСР, Конституцією Української РСР і радянськими законами» замінити словами «Конституцією і законами України»;

у частині другій:

слова «радянських», «і справі комунізму», «бережного ставлення до соціалістичної власності» та «до правил соціалістичного співжиття» виключити;

слова «Конституції СРСР, Конституції Української РСР і радянських законів» замінити словами «Конституції і законів України».

6. Частину другу статті 6, статті 9, 28, 59, 60 виключити.

7. Частину другу статті 16 викласти в такій редакції:

«Порядок подання юридичної допомоги адвокатами, права і обов'язки адвокатів, які беруть участь у судочинстві в цивільних і кримінальних справах, визначаються Законом України «Про адвокатуру» та іншими законодавчими актами України».

8. З назви глави 2 розділу II, назви і тексту статті 21 слова «народний», «народного» виключити.

9. У статті 25:

з назви, частин першої і третьої слова «народного», «народний» виключити;

частину другу викласти в такій редакції:

«У випадках, передбачених законодавством України, районний (міський) суд (суддя) розглядає справи про адміністративні правопорушення».

10. З назви і тексту статті 26 слова «народного, «народних», «народними», «а також по підвищенню правових знань народних засідателів», «пропаганді правових знань і» та пункт 2 виключити.

11. Назву глави 3 розділу II викласти в такій редакції:

«Верховний суд Республіки Крим, обласний, Київський і Севастопольський міські суди та міжобласний суд».

12. В назві і тексті статей 30, 34, 35, 36, 38 слова «обласного, Київського міського суду», «обласний, Київський міський суд» замінити відповідно словами «Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів»,

«Верховний суд Республіки Крим, обласний, Київський і Севастопольський міські суди».

13. У статті 31:

у назві і тексті слова «обласного, Київського міського суду», «обласний, Київський міський суд» замінити відповідно словами «Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів», «Верховний суд Республіки Крим, обласний, Київський і Севастопольський міські суди»;

в абзаці третьому слова «районних (міських) народних» замінити словами «районних (міських), міжрайонних (окружних)».

14. У статті 33:

у назві і тексті слова «обласного, Київського міського суду» замінити словами «Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів»;

пункт 5 викласти в такій редакції:

«5) подає допомогу районним (міським) міжрайонним (окружним) судам у правильному застосуванні законодавства».

15. У статті 37:

в назві і тексті слова «обласного, Київського міського суду» замінити словами «Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів»;

пункт 6 викласти в такій редакції:

«6) інформує відповідно Верховну Раду Республіки Крим, обласну, Київську і Севастопольську міські Ради народних депутатів з питань діяльності суду»;

доповнити статтю після пункту 10 новим пунктом такого змісту:

«11) спільно з міністром юстиції Республіки Крим, начальником управління юстиції обласної, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій за погодженням з Головою Верховного Суду України, міністром юстиції України представляє кандидатів для обрання суддями районних (міських) судів»;

у зв'язку з цим пункт 11 вважати пунктом 12.

16. З тексту статті 39 слова «Союзу РСР і» виключити.

17. З абзаців четвертого і п'ятого статті 40 слова «Пленуму Верховного Суду СРСР і», «СРСР і» виключити.

18. У статті 41:

у частині першій слово «п'ять» замінити словом «десять»;

частину третю викласти в такій редакції:

«Верховний Суд України один раз у п'ять років інформує Верховну Раду України про свою діяльність».

19. Частину першу статті 43 доповнити пунктом 4 такого змісту:

«4) військової колегії».

20. У статтях 44, 46, 47 слова «Прокурор», «Прокурора», «Прокурором», «Прокурору» замінити відповідно словами «Генеральний прокурор», «Генерального прокурора», «Генеральним прокурором», «Генеральному прокурору».

21. У статті 45:

у пункті 2 слова «Прокурора», «обласних судів, Київського міського суду» замінити відповідно словами «Генерального прокурора», «Верховного суду Республіки Крим, обласних, Київського і Севастопольського міських судів»;

пункт 5 викласти в такій редакції:

«5) розглядає і вирішує питання про внесення подань в порядку законодавчої ініціативи у Верховну Раду України та про тлумачення законів України»;

з пункту 7 слова «Голови Верховного Суду СРСР і», «Союзу РСР», «або постановам Пленуму Верховного Суду СРСР» виключити.

22. Частину першу статті 48 викласти в такій редакції:

«Склад судової колегії в цивільних справах, судової колегії в кримінальних справах і військової колегії затверджується Пленумом Верховного Суду України з числа суддів Верховного Суду України».

23. В частині першій статті 49 слова «судова колегія» замінити словами «судові колегії», слова «в цивільних справах і судова колегія в кримінальних справах» виключити.

24. У статті 51:

з пункту 3 слова «Пленуму Верховного Суду СРСР і» виключити;

пункт 6 виключити;

пункти 7 і 8 викласти в такій редакції:

«7) вносить подання у Верховну Раду України з питань щодо тлумачення законів України;

8) вносить у Пленум Верховного Суду України подання про невідповідність роз'яснень Пленуму Верховного Суду України законодавству України.

25. У статті 53:

слова «судової колегії» замінити словами «судових колегій»;

слова «в цивільних справах і судової колегії в кримінальних справах» виключити.

26. У статті 56 слова «два тижні» замінити словом «місяць».

27. У статті 66 слова «Основ законодавства Союзу РСР і союзних республік про судоустрій в СРСР», «СРСР» замінити відповідно словами «законодавства України», «України».

28. У статті 67:

частину другу викласти в такій редакції:

«Структура і штатна чисельність апарату районного (міського) суду затверджуються міністром юстиції Республіки Крим, начальниками управлінь юстиції обласних, Київської і Севастопольської міських державних адміністрацій у межах штатної чисельності і фонду заробітної плати»;

у частині третій слова «обласного, Київського міського суду» замінити словами «Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів».

Президент України Л.КРАВЧУК.

м.Київ
24 лютого 1994 року.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України у зв'язку із змінами в Законі Української РСР «Про судоустрій Української РСР»

У зв'язку із змінами в Законі Української РСР «Про судоустрій Української РСР» Верховна Рада України **постановляє:**

Внести зміни і доповнення до таких законодавчих актів України:

1. У Кримінально-процесуальному кодексі України:

1. Статті 36 і 357 викласти в такій редакції:

«Стаття 36. Підсудність справ військовим судам

Військовим судам гарнізонів як суду першої інстанції підсудні справи про злочини осіб, які мають військове звання до підполковника, капітана другого рангу включно, крім тих справ, які підсудні військовим судам вищого рівня.

Військовим судам регіонів, Військово-Морських Сил як суду першої інстанції підсудні:

1) справи про злочини осіб, які мають військове звання полковника, капітана першого рангу;

2) справи про злочини осіб, які займають посаду від командира полку, командира корабля першого рангу і вище, а також осіб, рівних їм за службовим становищем;

3) справи про всі злочини, за які в умовах мирного часу законом передбачена можливість призначення покарання у вигляді смертної кари.

Військовій колегії Верховного Суду України підсудні справи виняткової важливості, а також справи про злочини військовослужбовців, які мають військові звання генерала (адмірала), або займають посади від командира з'єднання і вище та їм рівні. Військовий суд регіону, Військово-Морських Сил, військова колегія Верховного Суду України вправі прийняти до свого провадження як суду першої інстанції будь-яку справу, підсудну військовому суду гарнізону»;

«Стаття 357. Суди, що розглядають справи в касаційному порядку

Касаційні, окремі подання і скарги на вироки, ухвали і постанови районних (міських), міжрайонних (окружних) судів розглядають судові колегії в кримінальних справах Верховного суду Республіки Крим, обласних, Київського і Севастопольського міських судів; на вироки, ухвали і постанови військових судів гарнізонів — військовий суд відповідного регіону, Військово-Морських Сил; на вироки, ухвали і постанови Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських, міжобласного суду, військових судів регіонів, Військово-Морських Сил — відповідно судова колегія в кримінальних справах та військова колегія Верховного Суду України».

2. Частину другу статті 24 викласти в такій редакції: «Верховний суд Республіки Крим, обласні, Київський і Севастопольський міські суди, військові суди регіонів і Військово-Морських Сил здійснюють відповідно нагляд за судовою діяльністю районних (міських), міжрайонних (окружних) судів даної області, міст Києва і Севастополя, військових судів гарнізонів».

3. Пункти 1 і 5 статті 32 викласти в такій редакції:

«1) «Суд» — Верховний Суд України, Верховний Суд Республіки Крим, обласний, Київський і Севастопольський міські, міжобласний, районний (міський), міжрайонний (окружний) суди, військовий суд, суддя, який одноособово розглядає справу»;

«5) «Суддя» — голова, заступник голови і суддя відповідно Верховного Суду України, Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських, міжобласного, районного (міського), міжрайонного (окружного), військового судів, народний засідатель».

4. З назви і тексту статті 33 слово «народному» виключити;

в тексті статті слово «трибуналам» замінити словом «судам».

5. У статті 34:

у назві і частині першій слова «обласному, Київському міському суду» замінити словами «Верховному суду Республіки Крим, обласному, Київському і Севастопольському міським судам, міжобласному суду»;

у частині другій слово «народному» виключити, слова «обласний, Київський міський суд має» замінити словами «Верховний суд Республіки Крим, обласний, Київський і Севастопольський міські суди мають»;

доповнити статтю частиною третьою такого змісту:

«Міжобласному суду підсудні кримінальні справи про злочини на особливо режимних об'єктах, розташованих на території України».

6. Частини третю і четверту статті 38 викласти в такій редакції:

«Питання про передачу справи з одного районного (міського), міжрайонного (окружного) суду до іншого чи з одного військового суду гарнізону до іншого в межах Республіки Крим, однієї області, міст Києва і Севастополя, одного військового регіону чи Військово-Морських Сил вирішується головою відповідно Верховного суду Республіки Крим, обласного Київського і Севастопольського міських судів, головою військового суду регіону, Військово-Морських Сил.

Питання про передачу справи до суду іншої області або військового суду,

міжобласного суду або військового суду іншого регіону вирішується Головою Верховного Суду України чи його заступником».

7. У частині другій статті 40, частині третій статті 41 слова «військовому трибуналу», «військовий трибунал» замінити відповідно словами «військовому суду», «військовий суд».

Доповнити статтю 40 частиною третьою такого змісту:

«При обвинуваченні групи осіб у вчиненні одного або кількох злочинів, що не є військовими злочинами, якщо щодо хоча б одного з обвинувачених справа підсудна загальному суду, справа щодо всіх обвинувачених розглядається загальним судом».

8. Частину третю статті 57 після третього речення доповнити новим реченням такого змісту: «Відвід, заявлений голові військового суду гарнізону, який одноособово розглядає справу, вирішується постановою голови чи заступника голови військового суду регіону, Військово-Морських Сил»; слова «народного» з цієї частини виключити.

9. Перше речення частини третьої статті 232 викласти в такій редакції:

«У виняткових випадках в разі особливої складності або важливості справи, що підсудна районному (міському), міжрайонному (окружному), військовому суду гарнізону, прокурор Республіки Крим, області, міст Києва чи Севастополя, військовий прокурор (на правах прокурора області) та їх заступники можуть направити її на розгляд відповідно Верховному суду Республіки Крим, обласному, Київському чи Севастопольському міським судам, військовому суду регіону, Військово-Морських Сил».

10. У статті 348:

пункти 1, 2 частини першої викласти в такій редакції:

«1) вироки районних (міських), міжрайонних (окружних) судів — до Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів;

2) вироки Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських, міжобласного суду — до Верховного Суду України»;

частину другу викласти в такій редакції:

«Касаційні скарги і касаційні подання на вироки військових судів гарнізонів подаються відповідно до військового суду регіону, Військово-Морських Сил. Касаційні скарги і касаційні подання на вироки військового суду регіону, Військово-Морських Сил подаються до військової колегії Верховного Суду України».

11. У частині першій статті 358[1] слова «обласного, Київського міського суду» замінити словами «Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів, військового суду регіону, Військово-Морських Сил».

12. У статті 384:

пункт 2 частини другої після слова «голова» та після слів «у кримінальних справах» доповнити словами «Верховного суду Республіки Крим»;

слова «голова Київського міського суду», «Київського міського суду» замінити словами «Київського і Севастопольського міських судів»;

слово «народних» замінити словами «міжрайонних (окружних)»;

слова «прокурор міста Києва» замінити словами «прокурори міст Києва і Севастополя»;

частину третю викласти в такій редакції:

«Голова військового суду регіону, Військово-Морських Сил, військовий прокурор (на правах прокурора області) вправі принести протест на вирок, ухвалу і постанову військового суду гарнізону».

13. Частину другу статті 387 після слова «заступники» доповнити словами «голова Верховного суду Республіки Крим», слова «Київського міського суду» замінити словами «Київського і Севастопольського міських судів, голова військового суду регіону, Військово-Морських сил», слова «міста Києва» замінити словами «міст Києва, Севастополя».

14. У частині першій статті 388:

пункт 1 після слів «президія», «заступників, голови», «ухвали» доповнити словами «Верховного суду Республіки Крим»;

слова «Київського міського суду» замінити словами «Київського, Севастопольського міських судів», слова «міста Києва» замінити словами «міст Києва, Севастополя», а слово «народних» — виключити;

доповнити частину після пункту 1 новим пунктом 2 такого змісту:

«2) військовий суд регіону, Військово-Морських Сил — за протестами Голови Верховного Суду України, Генерального прокурора України, їх заступників, голови військового суду регіону, Військово-Морських Сил, військового прокурора (на правах прокурора області) на вироки, ухвали і постанови військових судів гарнізонів».

У зв'язку з цим пункти 2 і 3 вважати пунктами 3 і 4;

пункт 3 викласти в такій редакції:

«3) судова колегія в кримінальних справах і військова колегія Верховного Суду України — за протестами Голови Верховного Суду України, Генерального прокурора України, їх заступників — відповідно на вироки і ухвали районних (міських) судів, міжрайонних (окружних) судів, Верховного суду Республіки Крим, обласних, Київського і Севастопольського міських судів, міжобласного суду, військових судів гарнізонів, регіонів, Військово-Морських Сил, а також на постанови президій Верховного суду Республіки Крим, обласних, Київського і Севастопольського міських судів і постанови суддів»;

частину другу цієї статті після слова «президії» доповнити словами «Верховного суду Республіки Крим», слова «Київського міського суду» замінити словами «Київського, Севастопольського міських судів», а слова «прокурор області, прокурор міста Києва» замінити словами «прокурор Республіки Крим, області, міст Києва, Севастополя».

15. У частині першій статті 390:

слова «обласного, Київського міського суду» і «міста Києва» замінити відповідно словами «Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів, військовим судом регіону, Військово-Морських Сил» і «міст Києва і Севастополя»;

після слова «заступники» доповнити словами «військові прокурори (на правах прокурора області) або їх заступники».

16. У статті 391:

частину першу викласти в такій редакції:

«Справа в порядку нагляду розглядається президією Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів, військовим судом регіону, Військово-Морських Сил не пізніше двадцяти днів, а судовою колегією в кримінальних справах і військовою колегією Верховного Суду України — не пізніше одного місяця з дня надходження справи з протестом»;

частину третю викласти в такій редакції:

«Розгляд справи розпочинається доповіддю судді. У президії Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів та у військовому суді регіону, Віськово-Морських Сил справу і протест доповідає член президії або суддя, який раніше не брав участі в розгляді даної справи. В судовій колегії в кримінальних справах і військовій колегії Верховного Суду України, його Пленумі справу і протест доповідає Голова, заступник Голови або суддя Верховного Суду України»;

в частині п'ятій слова «обласного, Київського міського суду», «судова колегія Верховного Суду України» замінити відповідно словами «Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів», «судова колегія в кримінальних справах і військова колегія Верховного Суду України, військовий суд регіону, Військово-Морських Сил»;

У частині шостій слова «обласного, Київського міського суду» замінити словами «Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів»;

перше речення сьомої частини викласти в такій редакції:

«Ухвала судової колегії в кримінальних справах і військової колегії Верховного Суду України, військового суду регіону, Військово-Морських Сил підписується всіма суддями, а постанова президії Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів — головуючим».

17. У статті 399:

у частині четвертій слова «міста Києва» і «обласного, Київського міського суду» замінити відповідно словами «міст Києва чи Севастополя, військовому прокурору (на правах прокурора області)» та «Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів, військового суду регіону, Військово-Морських Сил»;

у частині п'ятій слова «обласним або Київським міським судом» і «міста Києва» замінити відповідно словами «Верховним судом Республіки Крим, обласним, Київським, Севастопольським міським, міжобласним судом, військовим судом регіону, Військово-Морських Сил» та «міст Києва, Севастополя, військовий прокурор (на правах прокурора області)».

18. У статті 407:

з частини першої виключити слово «народного»;

у частині другій слова «військового трибуналу» замінити словами «військового суду гарнізону».

19. Із статей 407[1], 408, 408[1], 408[2], 409[1], 410, 411[1], 414, 414[1] слово «народного» виключити.

20. У статті 409:

у частині другій слово «народного» виключити, слова «військовими трибуналами» і «військового трибуналу» замінити відповідно словами «військовими судами» і «військового суду гарнізону»;

у частині четвертій слово «народного» виключити;

у частині п'ятій слова «військового трибуналу» замінити словами «військового суду гарнізону».

21. У статті 413:

друге речення викласти в такій редакції:

«Це питання вирішується в порядку, передбаченому статтею 411 цього Кодексу: постановою судді районного (міського) суду, якщо всі вироки постановлені суддями одноособово; ухвалою районного (міського), міжрайонного (окружного) суду, якщо хоча б один з вироків постановлено районним (міським), міжрайонним (окружним) чи військовим судом гарнізону в колегіальному складі; ухвалою Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів, якщо хоча б один з вироків постановлено Верховним судом Республіки Крим, обласним, Київським і Севастопольським міськими судами, міжобласним судом, військовим судом регіону, Військово-Морських Сил».

II. У Цивільному процесуальному кодексі України:

1. Статті 23, 123, 124 і 330 викласти в такій редакції:

«Стаття 23. Наслідки задоволення заяви про відвід

В разі відводу судді або всього складу суду районного (міського) суду, військового суду гарнізону справу розглядає той самий районний (міський) суд, військовий суд гарнізону, але в іншому складі суддів, а за наявності обставин, зазначених у частині третій статті 133 цього Кодексу, справа надсилається до відповідного суду вищої інстанції для передачі її на розгляд іншого районного (міського) суду, військового суду гарнізону.

У разі відводу судді або всього складу суду під час розгляду справи у Верховному Суді України, Верховному суді Республіки Крим, обласному, Київському і Севастопольському міських судах, міжобласному суді, військовому суді регіону, Військово-Морських Сил справу розглядає той самий суд, але в іншому складі суддів.

Справа передається до Верховного Суду України, якщо у Верховному суді Республіки Крим, обласному, Київському чи Севастопольському міському, міжобласному, військовому суді регіону, Військово-Морських Сил після задоволення відводів або з причин, зазначених у статті 21 цього Кодексу, неможливо утворити новий склад суду для розгляду даної справи»;

«Стаття 123. Справи, підсудні міжобласному, районним (міським) судам, військовим судам гарнізонів, регіонів і Військово-Морських Сил

Всі справи, що підлягають вирішенню в порядку цивільного судочинства, крім тих, що віднесені до компетенції інших судів, розглядаються районними (міськими) судами.

Військовим судам гарнізонів як судам першої інстанції підсудні цивільні справи за скаргами військовослужбовців на неправомірні дії і рішення службових осіб і органів військового управління, крім тих, що підсудні військовим судам регіонів і Військово-Морських Сил; справи про захист честі і гідності, сторонами у яких є військовослужбовці або військові організації, інші справи, пов'язані із захистом прав і свобод військовослужбовців та інших громадян, прав та законних інтересів військових частин, установ, організацій.

Військовим судам регіонів, Військово-Морських Сил як судам першої інстанції підсудні справи за скаргами на незаконні дії і рішення військових службових осіб і органів військового управління на рівні військових об'єднань і вище.

Міжобласному суду як суду першої інстанції підсудні всі справи, що підлягають вирішенню в порядку цивільного судочинства, на особливо режимних об'єктах, розташованих на території України.

Стаття 124. Підсудність справ, в яких стороною є районний (міський) суд, військовий суд гарнізону, Верховний суд Республіки Крим, обласний

суд, Київський чи Севастопольський міський суд, міжобласний суд, військовий суд регіону, Військово-Морських Сил

Цивільні справи, в яких однією із сторін є районний (міський) суд, військовий суд гарнізону, розглядає відповідно Верховний суд Республіки Крим, обласний суд, Київський і Севастопольський міські суди, військовий суд регіону, Військово-Морських Сил.

Підсудність цивільних справ, в яких однією із сторін є Верховний суд Республіки Крим, обласний суд, Київський чи Севастопольський міський суд, міжобласний суд, військовий суд регіону, Військово-Морських Сил, визначає Верховний Суд України»;

«Стаття 330. Суди, що розглядають протести

Справи в порядку нагляду розглядають:

1) президія Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського та Севастопольського міських судів — за протестами Голови Верховного Суду України, Генерального прокурора України та їх заступників, голови Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського, Севастопольського міських судів та їх заступників, прокурора Республіки Крим, області, міст Києва, Севастополя та їх заступників — на рішення і ухвали районних (міських) судів, міжрайонних (окружних) судів та на касаційні ухвали Верховного суду Республіки Крим, обласних судів, Київського і Севастопольського міських судів;

2) військовий суд регіону, Військово-Морських Сил — за протестами Голови Верховного Суду України, Генерального прокурора України та їх заступників, голови військового суду регіону, Військово-Морських Сил та їх заступників, військових прокурорів (на правах прокурора області) — на рішення і ухвали військових судів гарнізонів;

3) судова колегія в цивільних справах Верховного Суду України — за протестами Голови Верховного Суду України, Генерального прокурора України та їх заступників — на рішення і ухвали районних (міських) судів, міжрайонних (окружних) судів, Верховного суду Республіки Крим, обласних судів, Київського і Севастопольського міських судів, міжобласного суду;

4) військова колегія Верховного Суду України — за протестами Голови Верховного Суду України, Генерального прокурора України та їх заступників — на рішення і ухвали військових судів гарнізонів, регіонів, Військово-Морських Сил та на касаційні ухвали військових судів регіонів, Військово-Морських Сил;

5) Пленум Верховного Суду України — за протестами Голови Верховного Суду України, Генерального прокурора України та їх заступників — на рішення і ухвали судової колегії в цивільних справах і військової колегії Верховного Суду України».

2. У статті 12:

частину другу викласти в такій редакції:

«Верховний суд Республіки Крим, обласні, Київський і Севастопольський міські суди здійснюють нагляд за судовою діяльністю районних (міських), міжрайонних (окружних) судів відповідно Республіки Крим, області, міст Києва і Севастополя»;

доповнити статтю частиною третьою такого змісту:

«Військові суди регіонів, Військово-Морських Сил здійснюють нагляд за судовою діяльністю військових судів гарнізонів».

3. У статті 17:

частину другу викласти в такій редакції:

«У Пленумі Верховного Суду України та у президіях Верховного суду Республіки Крим, обласних, Київського і Севастопольського міських судів за однакової кількості голосів, поданих за протест і проти протесту, він вважається відхиленим»;

частину п'яту викласти в такій редакції:

«Справа з окремою думкою одного із суддів, викладеною під час розгляду справи в районному (міському), міжрайонному (окружному) суді, військовому суді гарнізону або в Верховному суді Республіки Крим, обласному, Київському чи Севастопольському міському, міжобласному суді, військовому суді регіону, Військово-Морських Сил по першій інстанції, надсилається голові суду вищої інстанції після закінчення десятиденного строку, якщо рішення в справі не було оскаржено або на нього не було внесено касаційного подання;

у частині шостій слова «обласного, Київського міського» замінити словами «Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів»;

частину сьому цієї статті викласти в такій редакції:

«Справа з окремою думкою голови або члена президії Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів, судді військового суду регіону, Військово-Морських Сил в той самий строк надсилається Голові Верховного Суду України».

4. У статті 22:

друге речення частини четвертої викласти в такій редакції: «Відвід, заявлений судді, який одноособово розглядає справу, вирішується відповідно головою районного (міського) суду, військового суду гарнізону»;

останнє речення цієї частини викласти в такій редакції: «Якщо до складу районного (міського) суду обрано одного суддю або відвід заявлено голові районного (міського) суду, який одноособово розглядає справу, питання про їх відвід вирішує голова міжрайонного (окружного) суду»;

доповнити частину четверту новим реченням такого змісту: «Питання про відвід, заявлений голові військового суду, який одноособово розглядає справу, вирішується головою військового суду вищої інстанції».

5. У статті 130 з частини другої виключити слово «народним».

6. У статті 133

частину першу викласти в такій редакції:

«Голова Верховного Суду України, його заступники, а також голова Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів, військового суду регіону, Військово-Морських Сил мають право в межах своєї компетенції на клопотання сторін та інших осіб, які беруть участь у справі, за заявою прокурора або з власної ініціативи витребувати будь-яку цивільну справу, що є у провадженні того чи іншого суду, і передати її на розгляд до іншого суду України»;

частину третю цієї статті викласти в такій редакції:

«Якщо після відсторонення судді замінити його в даному суді неможливо, справа надсилається до Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського чи Севастопольського міського суду, військового суду регіону, Військово-Морських Сил для передачі на розгляд іншому суду».

7. У статті 248^{12} частину другу викласти в такій редакції:

«Скарги на рішення місцевих державних органів подаються до Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів, а на рішення державного органу України у справах релігій - до Верховного Суду України».

8. Статтю 248^{17} після слова «суду» доповнити словами «відповідного військового суду».

9. У статті 289 частину третю викласти в такій редакції:

«Касаційні скарги і касаційні подання на рішення районного (міського) суду, міжрайонного (окружного) суду, військового суду гарнізону подаються відповідно до Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів, військових судів регіонів, Військово-Морських Сил, а на рішення Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського морських судів, міжобласного суду та військових судів регіонів, Військово-Морських Сил — до Верховного Суду України».

10. У статті 291 частину першу викласти в такій редакції:

«Касаційні скарги на рішення районних (міських) судів, міжрайонних (окружних) судів, Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів, міжобласного суду, військових судів може бути подано протягом десяти днів з наступного дня після проголошення рішення. В такий же строк може бути внесено касаційне подання прокурора».

11. У статті 291^{1} друге речення частини першої викласти в такій редакції:

«В разі особливої складності справи або в інших виняткових випадках розгляд справи може бути перенесено відповідно головою Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів, військового суду регіону, Військово-Морських Сил — в межах десятиденного строку, Головою Верховного Суду України або його заступниками — в межах місячного строку».

12. У статті 328:

пункт 2 викласти в такій редакції:

«2) голова Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів та їх заступники, прокурор Республіки Крим, області, міст Києва, Севастополя та їх заступники — рішення, ухвали районного (міського), міжрайонного (окружного) суду, а також касаційні ухвали судової колегії в цивільних справах Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів»;

доповнити статтю пунктом третім такого змісту:

«3) голова військового суду регіону, Військово-Морських Сил, військовий прокурор (на правах прокурора області), їх заступники - рішення, ухвали військового суду гарнізону».

13. У статті 329 частину першу після слова «прокурори» доповнити словами «та прокурори гарнізонів».

14. У статті 332 частину другу після слова «або» доповнити словами «Верховний суд Республіки Крим», слова «Київський міський суд» замінити словами «Київський і Севастопольський міські суди, військовий суд регіону, Військово-Морських Сил».

15. У статті 335:

частини другу і третю викласти в такій редакції:

«Справа за протестом на рішення, ухвалу, постанову, що набрали законної сили, розглядається президіями Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів та військовим судом регіону, Військово-Морських Сил не пізніш як через двадцять днів, а в судовій колегії в цивільних справах та у військовій колегії Верховного Суду України - не пізніш як через один місяць з дня надходження справи з протестом.

Справи за протестами в порядку судового нагляду в президії Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів доповідає голова, заступник голови, член президії або суддя Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів, у військовому суді регіону, Військово-Морських Сил, в судовій колегії в цивільних справах і військовій колегії Верховного Суду України — Голова, заступник Голови або один із суддів, а в Пленумі Верховного Суду України — Голова, заступник Голови або члени Пленуму, які раніше не брали участі в розгляді цієї справи».

16. У статті 339:

частину першу викласти в такій редакції:

«Постанови президій Верховного суду Республіки Крим, обласних, Київського і Севастопольського міських судів, ухвали військових судів регіонів, Військово-Морських Сил, ухвали судової колегії в цивільних справах і військової колегії Верховного Суду України, постанови Пленуму Верховного Суду України постановляються з додержанням правил, передбачених статтею 17 цього Кодексу»;

у частині другій цієї статті слова «судової колегії в цивільних справах Верховного Суду України» замінити словами «військового суду регіону, Військово-Морських Сил, судової колегії в цивільних справах і військової колегії Верховного Суду України»;

частину третю цієї статті після слова «президії» доповнити словами «Верховного суду Республіки Крим», а слова «Київського міського суду» замінити словами «Київського і Севастопольського міських судів».

17. У статті 340 слова «обласного, Київського міського суду, в ухвалі судової колегії в цивільних справах Верховного Суду України» замінити словами «Верховного суду Республіки Крим, обласного, Київського і Севастопольського міських судів, в ухвалі військового суду регіону, Військово-Морських Сил, ухвалі судової колегії в цивільних справах і військової колегії Верховного Суду України».

18. У статті 342 слова «Верховного Суду України» замінити словами «і військова колегія Верховного Суду України та військові суди регіонів, Військово-Морських Сил», після слова «президія» доповнити словами «Верховного суду Республіки Крим», а слова «Київського міського суду» замінити словами «Київського і Севастопольського міських судів».

19. Із статей Кодексу виключити сдова «народного», «народний», «народному».

20. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України Л.КРАВЧУК.

м. Київ,
24 лютого 1994 року.

Друкується з комп'ютерного набору агентства «Укрінформ».

Официальный представитель Горьковского автомобильного завода «ПО ГАЗ»

Предлагает к реализации со склада в Киеве:

Автобусы КАВЗ-3976
Микроавтобус РАФ-2203-01

Автомобили:
ГАЗ 31029 «Волга»
ГАЗ 310240 «Волга»

Грузовые автомобили:

ЗИЛ (дизель):
- бортовые
- тягачи
- автофургоны

КАМАЗ:
- бортовые
- самосвалы

ПАЗ 3205 (изотерм.)

тел. 263-70-11
тел/факс 264-24-05

Запасные части
к автомобилям
ЗИЛ, ГАЗ, Москвич
Кузова к автомобилям
ГАЗ-3307
Силовые агрегаты
ЯМЗ 238-М2
тел. 8-044-264-74-70
264-74-42

Владельцам кафе, баров, ресторанов, производств мороженого и кондитерских изделий

Фирма "АВК"
производит и реализует

ШОКОЛАДНУЮ ГЛАЗУРЬ

по цене 60 млн. крб. за тонну.

Шоколадная глазурь идеальна для приготовления горячего шоколада, мороженого, глазирования пирожных, тортов, конфет.

Тел. в Донецке
(0622) 90-40-51,
35-15-84.
Факс
(0622) 99-11-81.

ЮРВНЕШ СЕРВИС
юридическая фирма

Мы работаем на рынке юридических услуг 5 лет

☎ (044) 227-2370
(044) 227-2054

- ✓ ПРЕДОСТАВЛЕНИЕ ИНФОРМАЦИИ О ФИНАНСОВОМ И ИМУЩЕСТВЕННОМ ПОЛОЖЕНИИ ВАШИХ ИНОСТРАННЫХ КОНТРАГЕНТОВ
- ✓ ПРАВОВАЯ ЭКСПЕРТИЗА СПОРНОЙ СИТУАЦИИ С ОПРЕДЕЛЕНИЕМ ОПТИМАЛЬНОГО ПУТИ ЗАЩИТЫ ВАШИХ ИНТЕРЕСОВ
- ✓ ЗАЩИТА ИНТЕРЕСОВ В СУДАХ И МЕЖДУНАРОДНЫХ АРБИТРАЖНЫХ ЦЕНТРАХ
- ✓ ПРОВЕДЕНИЕ ПРОЦЕДУРЫ ИСПОЛНЕНИЯ ВЫНЕСЕННЫХ СУДЕБНЫХ И АРБИТРАЖНЫХ РЕШЕНИЙ В ЛЮБОЙ СТРАНЕ МИРА

✉ 252005, г. Киев,
ул. Красноармейская, 57/3
к. 224, 225

«УКРАФЛОРА»

Оптовый рынок цветов — первый и единственный в Украине и СНГ

Мы предлагаем:

цветы оптом, посадочный материал: семена, саженцы;

букеты и композиции из живых и искусственных цветов и их доставка;

оформление офисов, банкетов, торжественных мероприятий;

мастерство дизайнеров высшего класса;

сотрудничество с партнерами из других городов и стран.

Наш адрес: г. Киев, ул. Тираспольская, 43.

Тел./факс: 442-45-84, 443-49-09.

ЖАТКИ
ДОН-1500
СК5
НИВА
по заводской цене
(044)
296-16-36
295-48-22

Народний інвестиційний Фонд

Координаційна рада "НАРОДНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ФОНДУ" запрошує приватні підприємства виступити співзасновниками регіональних інвестиційних фондів "Народного інвестиційного фонду" по регіонах України.

Надається повний консалтинговий супровід при реєстрації та під час роботи фонду.

Розмір пайової частки співзасновника не обмежений.

Довідки та заявки:
тел.(044) 430-52-04
тел.\факс. (044)430-04-18

СПЕЦИИ

черный перец
душистый перец
мускатный орех
гвоздика

(044) 245-45-48 (044) 276-53-91

Організація реалізує із складу в Києві:

автозаправні блок-пункти місткістю 8 куб. м (контейнерні заправки);

— переносні чорно-білі телевізори «Славутич» 34ТБ412Д;

— мастильнороздавальні колонки;

— автозаправники місткістю 4,5 куб. м з роздавальним механізмом на базі ЗІЛ-131.

Наші телефони в Києві: (044) 212-48-03, 224-41-55.

Организация реализует со склада в г. Днепропетровске:

АВТОШИНЫ

для грузовых и легковых автомобилей, сельхозтехники, погрузчиков, мотоциклов. Самовывоз и вагонные поставки.

Тел.: (0562) 445-448, 446-464, 440-044.

Факс 442-406.

Предприятие «Экзотика» предлагает новые, экспортного исполнения, автомобили ВАЗ следующих моделей:

ВАЗ 21043 (1500)	5400 долл.США
ВАЗ 21053 (1500)	4700 долл.США
ВАЗ 21074 (1600)	5500 — 5600 долл.США
ВАЗ 2108 (1300)	4500 долл.США
ВАЗ 21093 (1500)	6500 долл.США
ВАЗ 21099 (1500)	7200 — 7400 долл.США
ВАЗ 21099 (1300)	6600 — 6800 долл.США

Обращаться: тел. (8-01254) 22939, 61491
Факс (8-01254) 67903
Адрес: ул. Смелинес 2ц, г.Паневежис, Литва 5300.

Листи про добро

В одній з минулорічних публікацій ми звернулися до читачів з проханням писати і про добро, про тих, хто його творить. Бо читаючи скарги, листи, сповнені обурення, образ, та й друкуючи матеріали про це, починаєш думати, що в нашому житті вже немає нічого світлого, радісного. А ці листи розвіяли сумніви, і наче прояснило довкола від них. Адже добро здружує, об'єднує людей, приносить усім радість. Недарма кажуть, що на добрі світ тримається. Ми будемо й надалі друкувати такі добірки. Тож пишіть нам і про добро...

Керівники — не черстві люди

У нашому районі налічується чотири тисячі інвалідів усіх категорій. Кожному потрібна підтримка не тільки моральна, а й матеріальна. Не справлялися б ми з усім, якби нам не допомагали керівники місцевих підприємств, за що рада фонду щиро вдячна їм. Це — директор суконної фабрики Д. Бурт, директор заводу «Будфарфор» В.Виростков, директор Хмельницької АЕС В. Сапронов, представник Президента в районі А. Роздобудько, керуючий Промбудбанку Ю. Магдич та інші.

Славутчина багата на добрих і щирих людей. Дай, Боже, щоб і в інших куточках України дбали й піклувалися колективи про знедолених, що проживають поруч із ними. Щоб жили однією великою сім'єю.

В. ПАВЛИКОВСЬКА,
голова ради фонду «Соціальний захист та реабілітація інвалідів».
Славута
Хмельницької області.

Я знову бачу світ!

Відпрацювавши на користь держави сорок сім років, я пішла на заслужений відпочинок. Але сталося так, що почала сліпнути. Звернулася в Київський НДІ мікрохірургії ока. Потрапила на лікування до професора Юрія Кондратенка. І побачила світ своїми очима! Яке щастя, що в наш час є такі люди, як Юрій Миколайович! Велике йому спасибі за золоті руки, добре серце, щиру турботу про хворих. Хочу подякувати і всьому колективу за добросовісне ставлення до своїх обов'язків.

Лідія ЛЕВЧЕНКО,
ветеран війни та праці.
Павлоград
Дніпропетровської області.

І законникам доброта не завада

Звертається до вас житель Луцька Йосип Коновалюк, 1899 року народження. За своє довге життя я надивився всього — пережив голод, відбув десять років сталінської каторги. Часто доводилося звертатися до представників влади по допомогу. Стикався з різними людьми і хочу подякувати тим, хто ще не розтратив таких якостей, як честь, совість, залишився уважним і справедливим до простого народу. Це — працівники обласної прокуратури П. Місюк, Є. Пастухов, обласного відділення з реабілітації О. Максимович, О. Поха. Дякую всім за допомогу, бажаю терпіння в нелегкій роботі, щастя і довголіття.

Йосип КОНОВАЛЮК.
Луцьк.

Є в Карпатах «Карпати»...

Санаторна система переживає чи не найтяжчі часи: неповне фінансування, скорочення напливу відпочиваючих, дороженеча. І все-таки санаторії працюють! Хочу сказати добре слово про прекрасний колектив санаторію «Карпати». Все тут є для відпочинку і комплексного лікування хворих: хвойні ванни, підводна витяжка, масажні кабінети, фізкультурні зали, стоматологічна служба. І прекрасний колектив висококваліфікованих спеціалістів: Л. Малишева, В. Журавльова, С. Діденцел, Р. Козар та багато інших. Після курсу лікування я мав змогу пересвідчитися в чудовому поєднанні природи й уміння спеціалістів, які разом дарують здоров'я людям.

Георгій МЕЛЬНИК,
ветеран війни та праці.
Мукачеве
Закарпатської області.

У страху великі очі

Є така думка

Нині багато видань бідкаються над нашим нужденним життям. Звичайно, воно не мед і хвалитися особливо нічим. Але й ридма ридати нема причин. Тим паче, що у страху очі великі. Усе пізнається в зіставленні. Проте й порівняння бувають різні. Так, у шахтарських регіонах твердять, що рівень життя в Росії в 4—5 разів вищий від нашого. А відомий «друг» України адмірал Касатонов у інтерв'ю радіо «Свобода» наголошує, що наша держава «живет в нищете, хуже нищеты». І де їй, мовляв, недолугій, утримувати свої ВМС на Чорному морі...

Читаєш, слухаєш подібне — і напрошується цілком логічне запитання: звідки такі цифри, висновки?.. Чому різницю в розмірах зарплати видають за різницю в рівнях життя? Певно, треба брати до уваги ще й індекс споживчих цін, який, до речі, у нас значно нижчий.

Аби не бути голослівним, спробую довести це з цифрами в руках, користуючись російським джерелом «Аргументы и факты». Почну здалеку, з жовтня 1992 року. Тоді один з читачів цього видання цікавився, яке місце за рівнем життя займає Україна серед країн СНД. Відповідь доктора економічних наук Б.Болотіна була така: «Рівень життя — надто багатогранне поняття, щоб звести його до якоїсь одної цифри. Так, розроблена експертами ООН система «соціальних індикаторів» налічує 37 показників. Проте рівень життя приблизно можна порівнювати за середнім споживанням товарів і послуг на душу населення». Далі йшла таблиця, де відповідний показник по країнах СНД наводився в російських рублях за 1992 рік. Перші місця в ній зайняли: Білорусь (4750 руб.), Росія (4250 руб.), Україна (4230 руб.).

Прості арифметичні розрахунки показують, що рівень життя в Україні становив 89 відсотків від рівня Білорусі і 99,5 відсотка від рівня Росії.

Минув важкий 1993 рік, і той же тижневик у січні 1994 р. подає таблицю за минулорічними підсумками. Перші три місця за рівнем життя знову ж у Білорусі (60,0 тис. руб), Росії (55,0 тис. руб), України (44,7 тис. руб). Одне слово, за даними російського тижневика, Україна займає не останнє чи передостаннє місце серед країн СНД, а третє. Себто, рівень життя в Україні торік становив 74 відсотки від рівня Білорусі і 81 відсоток від рівня Росії. Це хоча й означає, що ми живемо трохи гірше, ніж росіяни, але не в 4—5 разів, а в 1,2 раза.

Певно, для багатьох така невелика різниця буде несподіванкою. Проте цифри говорять самі за себе. Тож, мабуть, не варто плакати над нашими злиднями і тягнутись до рубльової зони. Ми не такі бідні, як декому хотілось б. І обов'язково видряпаємося з нинішньої скрути, якщо послідовно йтимемо шляхом незалежності та економічних реформ.

Михайло ГОЛОВАТИЙ,
депутат Івано-Франківської обласної Ради, член ДемПУ.

Хворі дякують і обурюються

Разом з дипломом лікаря спеціалістові не вручиш ще й диплом чесної, порядної, доброї людини. А жаль. Поглянув би на нього і знав би з ким маєш справу. А так доводиться хворим ціною власного здоров'я з'ясовувати, хто з лікарів належить до справжніх людей, а хто — до дипломованих недбайливців. Як у цих листах...

Зустрілися два листи...

...І хворих було б менше

Ми так звикли до порушень, зловживань у різних лікувальних закладах, що вже дивуємося, коли зустрічаємося з елементарним порядком. Хочу розповісти один такий, де недавно мені доводилося проходити курс лікування. Це — друге терапевтичне відділення тридцятої лікарні, що в Мінському районі. Тут працює прекрасний лікарський колектив, очолюваний Миколою Бутмерчуком. Рідко так буває, коли в одній людині успішно поєднуються лікар-професіонал і професіональний керівник, організаторські здібності і доброта, любов до ближнього. Володіючи цими якостями, Микола Юхимович зумів так організувати роботу в колективі, що всі тут працюють з почуттям високої відповідальності. Як нагорода за це — вдячні слова хворих. Відомо, що добре слово іноді впливає на організм людини не гірше, ніж гарні ліки. Думається, якби більшість наших лікарів мала хоч трішечки таких людських якостей, то й хворих було б менше...

Софія ТИТОВСЬКА,
ветеран праці, учасник війни, кавалер багатьох медалей і грамот.
Київ.

Помстилися професіонально

Невдовзі виповниться три роки, як я втратив спокій, сон і здоров'я. Звернувся якось у міську поліклініку, щоб поміняти коронки зубів. Потрапив до протезиста П.Гончара. Він мостик зняв, а на одному зубі залишив обпиляну коронку — забув зняти. Під час їди я її проковтнув, після чого натерпівся біди. Зрозуміло, обурився негідним вчинком лікаря. Потім довелося мені знову звернутися до тієї ж поліклініки. Цього разу потрапив до лікаря В.Буняка. Той, очевидно, вирішив помститися за «ображеного» мною колегу і, вирвавши хворого зуба, щось поклав у ранку. Я знепритомнів. З того часу страшенно болить мені зуб, котрого давно немає. Куди не звертався — ніхто нічого не може вдіяти. Один професор сказав, що у мене травмовано нерв і затиснуто нервовий канал, потрібно робити операцію. Але я її не витримаю. Переконався на собі, що дипломоване недбальство здатне зіпсувати життя ні в чому не винній людині.

Гнат КАЛИНИЧЕНКО,
ветеран війни і праці.
Бровари
Київської області.

Спорт

Тріумф в Афінах

Національна збірна України з греко-римської боротьби — чемпіон Європи!

Про грецькі події розповідає президент української федерації з цього виду спорту Ян ДИМОВ:

— Головне досягнення нашої команди те, що вона виступила напрочуд рівно. Посудіть самі: два найгірших місця — п'яті, маємо чотири четвертих, дві «бронзи» і два «золота».

Хто ж наші медалісти? Почну з чемпіонів. В'ячеслав Олійник (90 кг) з Маріуполя (клуб «Гелікон»). Його готували заслужені тренери країни Микола Пантазі та Геннадій Узун. В'ячеслав — іменитий борець: триразовий чемпіон колишнього Союзу, бронзовий призер чемпіонату світу 1990 року (Рим). Його боротьба в Афінах була потужна, впевнена. Ті, хто сумнівався в Олійникові, гадаю, тепер бачать, що цей 26-річний богатир — справжній лідер команди.

Афінське «золото» «викопав» ще один представник маріупольського «Гелікона» — Григорій Комишенко (тренери Геннадій Узун та Олександр Коленков). Це був дебют на дорослому чемпіонаті континенту 22-річного спортсмена. У вирішальному поєдинку Комишенко виграв у чемпіона світу-93 Агасі Манукяна з Вірменії.

Третіми призерами стали: Петро Коток (важковаговик) з села Березного (Рівненщина), теж — представник «Гелікона» (наставник — заслужений тренер країни В'ячеслав Коваль) та Георгій Салдадзе (напівважковаговик), луганчанин, представник філіалу київського клубу «Чемпіон» — учень Олександра Ченкатадзе.

Успіх в Афінах — насамперед заслуга здруженого тренерського колективу, головного наставника збірної Олега Корвата, який, на жаль, тепер хворіє. До речі, Олег Костянтинович ось уже протягом 22 років очолює команду українських «класиків». Вже згадував про Геннадія Узуна — головного тренера клубу «Гелікон». Три медалі з чотирьох наших — у його представників.

Нещодавно зі збірною почав успішно працювати у минулому один з найтехнічніших борців планети, дворазовий чемпіон світу, киянин Нельсон Давидян. Багато зробив для спільної перемоги тренер із Запоріжжя Євген Чертков. Ніколи ми не знали відмов, коли зверталися до управління спортивних єдиноборств Мінмолодспорту, яке очолює Василь Похиль.

І особливо скажу про генерального директора металургійного концерну «Азовмаш» Анатолія Антифеєва. Маріупольські команди з футболу, водного поло, баскетболу відомі широкому загалові. Але пан директор очолив саме борцівський клуб «Гелікон». І до чого це привело, самі бачите.

— **Які ж підсумки командної боротьби?**

— Ми набрали 76 очок. У Білорусі, яка була другою, лише — 53. Третьою фінішувала Греція, четвертою — Угорщина, п'ятою — Росія...

Якщо вільна боротьба є на багатьох континентах, то греко-римська в основному розвинена в Європі (є окремі сильні спортсмени в Кореї, Японії, КНДР, на Кубі). Тим приємніша наша перемога. Попереду в української збірної чемпіонат світу (Тампере, вересень), а там і Атланта-96 з'явиться на обрії...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Тільки результати

Футбол. Першість країни. Друга ліга. 28 тур. «Металург» — «Шахтар» — 2:0, «Чайка» — «Дружба» — 0:1, «Войковець» — «Азовець» — 1:1, «Меліоратор» — «Газовик» — 1:2, «Титан» — «Галичина» — 1:0, «Чорноморець-2» — «Дністер» — 2:0, «Таврія» — «Зірка-Нібас» — 0:0, «Бажановець» — «Рось» — 3:1, «Медіта» — ФК «Бориспіль» — 0:1, «Динамо» — «Явір» — 0:0, «Вагонобудівник» — «Нафтохімік» — 1:1.

Першість країни. Перехідна ліга. «Сілур» (Харцизьк) — «Фетровик» (Хуст) — 4:0, «Оскол» (Куп'янськ) — «Бескид» (Надвірна) — 3:0, «Електрон» (Ромни) — «Авангард» (Жидачів) — 3:0, «Сіріус» (Жовті Води) — «Хутровик» (Тисмениця) — 1:0, «Гарт» (Бородянка) — «Промінь»-АПК (Самбір) — 5:0, «Нива» (Миронівка) — «Медик» (Моршин) — 4:0, ФК «Львів» — «Торпедо» (Мелітополь) — 2:0, ЦСК ЗСУ (Київ) — «Віктор» (Запоріжжя) — 2:1.

ГОЛОС УКРАЇНИ
Засновник — Верховна Рада України.
Видавець — Президія Верховної Ради України.
252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (в.о.заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), І. ГРУШКО, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, Б. СИДОРЕНКО (заст. головного редактора), А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкуваного видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець. ♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. ♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Індекс 60955.
Тираж 312202

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311073.

Газету набрано і зверстано в комп'ютерному центрі «Голосу України».